

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

НІМЕЦЬКА МОВА

ДЛЯ БІОЛОГІВ ТА МЕДИКІВ

*НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ СТУДЕНТІВ II КУРСУ
БІОЛОГІЧНОГО ТА МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТІВ*

Частина II

Харків – 2018

УДК 811.112.2: 57+61] (075.8)

Г 96

Рецензенти: **В.А. Кібенко** - доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу НТУ «ХПІ»,

І.М. Панченко - канд. філ. наук, ст.. викладач кафедри німецької філології та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Німецька мова для біологів та медиків: Навчально-методичний посібник / П. Т. Гусєва, О. М. Бугай, Л. О. Мазур. Частина III. -

Г 96 X : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018 – с. 80

Навчальне видання призначається для студентів II курсу біологічного та медичного факультетів та є продовженням першої частини даного посібника. Мета посібника – допомога у володінні фаховою лексикою і граматикою, у розвитку навичок монологічного та діалогічного мовлення за певною темою. Навчальні матеріали можна використовувати як для аудиторної, так і для самостійної роботи, зокрема у дистанційному навчанні.

УДК 811.112.2: 57+61] (075.8)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2018

© Гусєва П. Т., Бугай О. М., Мазур Л.О.

© Дончик І.М., макет обкладинки, 2018

Inhaltsverzeichnis

Lektion 1

Grammatik

I. Passiv	4
II. Das erweiterte Attribut	6
III. Attributsätze	7
IV. Demonstrativpronomen als Substantive.....	9
Text «Zur Wirkung einiger Pflanzeninhaltsstoffe»	10

Lektion 2

Grammatik

I. Nebensätze der Art und Weise mit der Konjunktion «indem».....	14
II. .Abgesonderte Partizipialgruppen	15
Text «Ätherische Öle»	16

Lektion 3

Grammatik

I. man-Sätze	24
II. Absoluter Gebrauch der Steigerungsstufen	26
V. Konjunktionen der Satzreihe, die die Wortfolge beeinflussen	26
VI. Genitivpräpositionen.....	27
Text «Bitterstoffe»	28

Lektion 4

Grammatik

I. Satzreihe. Konjunktionen, Wortfolge	35
II. Konstruktion sein ... zu ... Infinitiv	37
III. Passiv mit durch	38
IV. Partizip I	39
V. Partizip II	40
Text «Gerbstoffe»	41

Lektion 5

Grammatik

I. Passiv mit Modalverben	49
II. Passive Konstruktion mit sich lassen	50
III. Infinitiv in der Funktion des Attributs	51
Text «Glykoside und Alkaloide»	53

Lektion 6

Grammatik

I. Infinitiv ohne «zu»	60
II. Perfekt	60
Text «Saponine».....	63

Lektion 7

Grammatik

I. Konjunktionslose Konditionalsätze	69
II. Konstruktionen . um + zu + Infinitiv, statt + zu + Infinitiv; ohne + zu + Infinitiv ...	70
III. Pronominaladverbien	71
Text «Schleimstoffe»	74

Вступ

Навчально-методичний посібник «Німецька мова для біологів та медиків – Частина III» має на меті закріплення поданого у ньому граматичного та лексичного наповнення з подальшою роботою над граматикою і розвитком лексичної складової знань студентів.

Він складається з 7 уроків, які націлені на засвоєння граматичного та лексичного матеріалу з метою розвитку навичок монологічного і діалогічного мовлення на професійну тематику.

У кожному з 7 уроків акцентовано подається граматичний матеріал з короткою довідкою про це граматичне явище, його використання та приклади з варіантами перекладу. Ці пояснення закріплюються граматичними вправами, які базуються на вже знайомій лексиці і, отже, не вимагають додаткової роботи зі словником, що не відволікає від засвоєння саме цієї граматичної теми.

Запропоновані тексти є підкреслено короткими, такими, що будуються на знайомій для професійної діяльності біологів та медиків лексиці і не вимагають додаткової роботи зі словником. (Окремі випадки, які можуть створити складності, подані у «Поясненнях до тексту уроку». Розмір текстів дозволяє студентам оперативно працювати над ними, переказувати їх, ставлячи запитання один одному, надаючи відповіді тощо.

Поданий післятекстовий словник створює можливість розвитку лексичної бази студентів. Завдяки йому вони повторюють і закріплюють лексику, з якою стикалися раніше, закладають у пам'ять нові риси цієї лексики, а також поширюють свій лексичний запас завдяки тому, з чим вони зустрілися у тексті цього уроку. Під час роботи над лексикою пропонується також приділити увагу словотворенню.

Лексичні вправи, що завершують матеріал уроку, дозволяють закріпити, повторити, перевірити себе на знання та використання лексики, розширивши свій запас слів.

Метою кожного уроку є як повторення граматичного матеріалу, так і засвоєння нових граматичних тем; а також робота над лексикою шляхом використання засвоєних слів та поширення свого словникового запасу, використання його у спілкуванні під час заняття.

Навчально-методичний посібник «Німецька мова для біологів та медиків» є третьою частиною (перша – «Природа і ми», друга «Німецька для біологів та медиків»), тому надані раніше рекомендації залишаються актуальними.

Lektion 1

Grammatik:	I. Passiv. Пасивний стан. II. Das erweiterte Attribut. Поширене означення. III. Attributsätze. Підрядні означальні речення. IV. Demonstrativpronomen als Substantive. Вказівні займенники der, dieser як заміна іменників.
------------	---

Тема 1. Пасивний стан дієслів

Passiv

Пасивний стан дієслів утворюється за допомогою дієслова **werden** у відповідній часовій формі + **Partizip II** основного дієслова. Здебільшого ці дієслова перехідні, тобто вимагають після себе знахідного відмінка без прийменників, наприклад: читати, робити щось.

Präsens Passiv (Теперішній час):

Gefährliche Volksseuchen werden unter Kontrolle gebracht.

Небезпечна пандемія береться під контроль.

Präteritum Passiv (Минулий розповідний час):

Gefährliche Volksseuchen wurden unter Kontrolle gebracht.

Небезпечна пандемія була взята під контроль.

Perfekt Passiv (Минулий розмовний час):

Gefährliche Volksseuchen sind unter Kontrolle gebracht worden.

Небезпечна пандемія була взята під контроль.

Plusquamperfekt Passiv (Давно минулий час):

Gefährliche Volksseuchen waren unter Kontrolle gebracht worden.

Небезпечна пандемія була взята під контроль.

Futur I Passiv (Майбутній час):

Gefährliche Volksseuchen werden unter Kontrolle gebracht werden.

Небезпечна пандемія буде взята під контроль.

Infinitiv I Passiv (Модальне дієслово з

неозначеною формою в пасивному стані):

Gefährliche Volksseuchen müssen unter Kontrolle gebracht werden.

Небезпечна пандемія повинна бути взята під контроль.

У реченнях, де присудок стоїть в **Passiv**, логічний підмет виражається доповненням із прийменниками **von** (якщо діяч активний) та **durch** (якщо діяч пасивний). Якщо мається на увазі інструмент дії, то використовується також прийменник **mit**.

Das Gesetz der Periodizität wurde **von** Mendelejew entdeckt.
Die kleinen Reihen der Tabelle werden voneinander **durch** ein Edelgas getrennt.

I. Порівняйте. **Aktiv:**

Die Studenten führen das Experiment durch.

Passiv:

Das Experiment wird von den Studenten durchgeführt.

Закон періодичності був відкритий Менделєєвим.

Малі ряди таблиці відокремлюються один від одного інертним газом.

I. **Активний стан:**

Студенти проводять експеримент.

Пасивний стан:

Експеримент проводиться студентами.

II. Das Werk wird durch / mit Maschinen gebaut.

Das Werk wurde durch / mit Maschinen gebaut.

II. Завод будують машинами / за допомогою машин.

Завод будували машини (активний стан)/ будувався (пасивний стан) машинами.

У німецькій мові пасивна форма дієслів може вживатися з неперехідними дієсловами, наприклад:

Es wird hier gearbeitet / Hier wird gearbeitet.

Тут працюють.

Така форма пасиву називається безособовим пасивом. Тут підкреслюється дія, не пов'язана з пасивним станом. Діюча особа або предмет не обов'язково називаються в таких випадках. Якщо на першому місці в реченні з безособовим пасивом стоїть другорядний член речення, то безособового займенника **es** немає.

Grammatische Übungen

1. Дайте відповіді на запитання:

1) Wird von den Studenten der vorgeschlagene Artikel übersetzt? 2) Wurde von den Studenten die Fachliteratur übersetzt? 3) Sind von den Studenten neue Texte übersetzt worden? 4) Ist von den Studenten die Temperaturerhöhung beobachtet worden? 5) Wird von den Aspiranten ein neues Experiment durchgeführt werden? 6) Wird von ihnen die Analyse durchgeführt werden? 7) Werden von Ihnen wichtige Versuche durchgeführt werden? 8) Soll von den Studenten die Fachliteratur gelesen werden? 9) Soll von den Studenten ein wissenschaftlicher Artikel gelesen werden? 10) Sollen von den Studenten deutsche Bücher gelesen werden?

2. Дайте відповіді на запитання:

a) **Muster:** Was liest der Student? (ein Buch) – Ein Buch wird von dem Studenten gelesen.

1) Was untersucht diese Studentin? (ein Stoff). 2) Wen untersucht der Student? (ein Kranker). 3) Was gewinnen (отримувати) Sie? (eine neue Arznei). 4) Was gewinnt Ihr Freund? (neue Farbstoffe). 5) Was bestimmt der Aspirant? (die Zusammensetzung der Stoffe – склад речовин). 6) Was bestimmt der Assistent? (der Blutdruck – кров'яний тиск).

b) **Muster:** Was hat der Student gelesen? (ein Buch) – Ein Buch ist von dem Studenten gelesen worden.

1) Was hat diese Studentin untersucht? (eine Salbe). 2) Was hat der Student untersucht? (die Wirkung der Mineralstoffe). 3) Was haben Sie gewonnen? (ein neues Resultat). 4) Was hat Ihr Freund gewonnen? (neue Farbstoffe). 5) Was hat der Aspirant bestimmt? (die Zusammensetzung der Stoffe). 6) Was hat der Assistent bestimmt? (der Blutdruck).

3. Напишіть речення в пасивному стані:

Muster: *Man übersetzt einen Text. – Ein Text wird übersetzt.*

1) Man beobachtet eine interessante Erscheinung. 2) Man entwickelte eine neue Theorie. 3) Man formulierte eine Regel. 4) Man entdeckte eine neue Gesetzmäßigkeit. 5) Man hat die Untersuchung fortgesetzt. 6) Man hat viele Vorlesungen gehalten.

4. Введіть у речення модальні дієслова, зазначені в дужках:

1) Das Labor wird von uns gut eingerichtet (müssen). 2) Die Regeln werden von den Studenten wiederholt (sollen). 3) Der Bau der Atome wird von ihm näher untersucht (können). 4) Die Eigenschaften des Wasserstoffs wurden von ihm beschrieben (sollen). 5) Interessante Resultate wurden von ihnen erhalten (können).

5. Використайте дієслова, що стоять у дужках, у зазначеній формі Passiv:

1) In unserem Labor (durchführen) von den Studenten komplizierte Versuche (Präsens Passiv). 2) Die Temperatur (messen) von uns genau (Präsens Passiv). 3) Die Untersuchung (fortsetzen) von dem Aspiranten (Präteritum Passiv). 4) Die Moskauer Universität (gründen) von Lomonossow (Präteritum Passiv). 5) Die Bedeutung seiner Entdeckung (anerkennen) von allen (Perfekt Passiv). 6) Analoge Erscheinungen (beobachten) von uns noch nicht (Perfekt Passiv). 7) Die Ergebnisse seines Experiments (zusammenfassen) von ihm in seiner Dissertation (Futurum Passiv).

Тема II. Поширене означення

Das erweiterte Attribut

Partizip I і II як означення часто мають поряд із собою пояснювальні слова, які стоять перед Partizip I і II або прикметником і утворюють разом з ними так зване поширене означення. Поширене означення перекладається звичайно після обумовленого іменника. Переклад поширеного означення варто починати з перекладу Partizip I і II або прикметника: «**die** von ihm vor einem Jahr **veröffentlichte** Arbeit» — «робота, **опублікована** ним торік», «**der** das Buch **lesende** Student» — «студент, **що читає** книгу», «**das** für unsere Arbeit **wichtige** Problem» — «проблема, **важлива** для нашої роботи».

Grammatische Übungen

1. Перекладіть:

1) die **an einer interessanten Dissertation arbeitende** Aspirantin, der **auf die Fragen der Studenten antwortende** Professor, die **von ihr so gut gemachten** Übersetzungen, die **für uns so wichtigen** Entdeckungen;

2) diese **an einer interessanten Dissertation arbeitende** Aspirantin, unser **auf die Fragen der Studenten antwortender** Professor, einige **von ihr so gut gemachte** Übersetzungen, viele **für uns so wichtige** Entdeckungen;

3) diese neue **an einer interessanten Dissertation arbeitende** Aspirantin, unser alter **auf die Fragen der Studenten antwortender** Professor, einige **von ihm so gut gemachte** schwere Übersetzungen, viele **für uns so wichtige** hervorragende Entdeckungen;

4) diese neue **an einer interessanten Dissertation arbeitende** Aspirantin unserer Gruppe, unser alter **auf die Fragen der Studenten antwortender** Professor für Physik, einige **von ihr so gut gemachte** schwere Übersetzungen von Fachliteratur, viele **für uns so wichtige** hervorragende Entdeckungen auf dem Gebiet der Spektralanalyse.

2. Перекладіть:

1) die **von den bekannten Professoren gehaltenen** Vorlesungen; 2) die **sehr lebhaft verlaufende** Reaktion; 3) der **an der Übersetzung von Fachliteratur arbeitende** Aspirant; 4) ein **modern eingerichtetes** Labor; 5) der **sich auf das Seminar vorbereitende** Student; 6) die **von uns durchgeführten** komplizierten Versuche; 7) die neue **von dem Assistenten erhaltene** Aufgabe; 8) dieser schwere **von den Studenten ohne Wörterbuch übersetzte** Text; 9) dieser neue **etwa anderthalb Stunden laufende** Film; 10) diese neue **für uns so wichtige** Methode der Therapie; 11) diese einer solchen Stoffgruppe angehörenden Inhaltsstoffe; 12) Dabei ist von Bedeutung, wie die **im Tee gelösten** Inhaltsstoffe vom Körper aufgenommen werden. 3) Die **eben geschilderten** Reaktionen vermag beispielsweise das sehr wirksame ätherische Öl des Senfsamens hervorzurufen.

14) Die harntreibende Wirkung kommt durch die Erweiterung der Nierengefäße und der **dadurch verbesserten** Nierendurchblutung.

Тема III. Підрядні означальні речення

Attributsätze

Підрядні означальні речення відповідають на питання **welcher?** – *який?* або **was für ein?** – *що за?* Вони вводяться переважно відносними займенниками: *der, die, das; die* рідше *welcher, welche, welches; welche* – *який, яка, яке; які*.

Ці займенники завжди належать до будь-якого іменника головного речення і узгоджуються з ним за числом та родом; відмінок відносного займенника залежить від того, яким членом підрядного речення він є.

Відносні займенники відмінюються так:

	Singular			Plural
Nominativ	der	das	die	die
Genitiv	dessen		deren	deren
Dativ	dem		der	denen
Akkusativ	den	das	die	die

У німецькому означальному реченні відносний займенник у родовому відмінку (**dessen, deren**) стоїть **перед** іменником, який він визначає (**dessen Buch**), а в українській мові – **після** нього (*книга якого*).

Der Student, **der** die Zeitung liest,
gehört zu unserer Gruppe. –

Der Student, **dessen** Buch ich lese,
gehört zu unserer Gruppe. –

Der Student, **dem** ich die Zeitung gebe,
gehört zu unserer Gruppe. –

Der Student, **den** du siehst, gehört zu
unserer Gruppe. –

Die Studenten, mit **denen** Sie sprechen,
gehören zu unserer Gruppe. –

Студент, **який** читає газету, вчиться
у нашій групі.

Студент, **чию** книгу (книгу якого) я
читаю, вчиться в нашій групі.

Студент, **якому** я даю газету,
вчиться в нашій групі.

Студент, **якого** ти бачиш, вчиться в
нашій групі.

Студенти, з **якими** Ви говорите,
вчаться в нашій групі.

Grammatische Übungen

1. Побудуйте речення за зразком.

a) **Muster:** Dort liegt ein interessanter Artikel. – Der Artikel, der dort liegt, ist interessant.

- Dort liegt ein interessantes Buch.
- Dort liegt eine interessante Zeitung.
- Dort liegt ein präzises Messinstrument.
- Dort liegen neue Lehrbücher.
- Dort liegt ein interessanter Text.

b) **Muster:** Er liest einen neuen Artikel. – Der Artikel, den er liest, ist neu.

- Er liest einen neuen Text.
- Er liest ein neues Referat.
- Er liest neue Lehrbücher.
- Er liest eine neue Zeitung.
- Er liest ein neues Buch.

2. Перекладіть.

- Mein Freund, dessen Buch ich lese, studiert an der medizinischen Fakultät.
- Der Aspirant, dessen Arbeit so interessant ist, studiert an der Fakultät für Physik.
- Meine Freundin, deren Buch ich lese, wohnt nicht weit von mir.
- Die Aspirantin, deren Arbeit so interessant ist, ist Doktorantin.
- Meine Freunde, deren Bücher ich lese, besuchen mich oft.

3. Використайте відносний займенник у необхідному відмінку.

- Er spricht mit dem Aspiranten, ... unser Praktikum leitet.
- Ich sehe die Studentin, ... in unserer Gruppe studiert.
- Mein Freund, ... ich anrufen wollte, war nicht zu Hause.
- Das neue Studentenwohnheim, ... Zimmer so schön und bequem sind, liegt nicht weit von unserer Universität.

* * *

Тема IV. Вказівні займенники **der, dieser** як заміна іменників Demonstrativpronomen **der, dieser** als Substantive

Вказівні займенники **der**, рідше **dieser** «цей», можуть вживатися в реченні як заміна тільки що названого іменника, щоб уникнути його повторення. Займенник **der** відмінюється в цьому випадку як відносний займенник.

Українською мовою ці займенники перекладаються або особовим займенником, або іменником, який вони замінюють.

Ich war gestern bei meinem Freund; **der (dieser)** studiert jetzt an der chemischen Fakultät. — Я була вчора у свого друга; він навчається тепер на хімічному факультеті (у цьому реченні **der (dieser)** виконує функцію підмета).

Наприклад:

1) Gib mir dein Wörterbuch; **das** meines Bruders enthält nicht so viele Wörter. — Дай мені твій словник; словник мого брата містить не так багато слів (Вказівний займенник **das** тут замінює слово **das Wörterbuch**).

2) Dabei spielt die Menge der zugeführten Stoffe sowie **deren** Löslichkeit eine Rolle. — Водночас кількість речовин, що постачаються в організм, а також **їх** розчинність відіграють важливу роль (вказівний займенник **deren** замінює присвійний займенник **їх**).

3) Eine umfassende Gruppe der Pflanzeninhaltsstoffe ist **die** der Bitterstoffe. — Велика група речовин, що містять рослинні компоненти, — це група гіркот — речовин, що містять гіркоту (**die** в цьому реченні замінює слово **die Gruppe**).

4) Zu **dieser** (Gruppe) gehören chemisch recht verschiedenartige, stickstofffreie, sauerstoffhaltige Substanzen. — До цієї групи належать доволі різноманітні щодо хімічного складу субстанції, які не містять азот та насичені киснем.

Text

Zur Wirkung einiger Pflanzeninhaltsstoffe

Was macht eigentlich eine Pflanze zur Heilpflanze? Es sind dies bestimmte Pflanzeninhaltsstoffe, die bei der Verabreichung der Droge den Heileffekt zustande bringen. Diese Inhaltsstoffe nennt man auch Wirkstoffe. Ein oder zwei oder auch mehrere solcher Stoffe sind an der Wirkung einer Heilpflanze beteiligt. So sind beispielsweise für die Wirkung der Pfefferminzblätter vor allem das ätherische Öl und der Gerbstoff verantwortlich. Die Wirkstoffe kommen meist in bestimmten Organen der Pflanzen in größerer Menge vor.

Entweder sind die Wurzeln oder die Blätter oder die Blüten besonders reich an Wirkstoffen. Das ist auch der Grund, weshalb man von der einen Heilpflanze nur die Samen und von der anderen nur die Blüten sammelt.

Der Wirkstoffgehalt in den Pflanzen ist nicht immer gleich. Er ist von verschiedenen Faktoren abhängig, vom Standort der Pflanze, von den Bodenverhältnissen, von der Witterung, vom Zeitpunkt der Ernte, von der Trocknung und Aufbewahrung der Drogen.

Das Verhalten der Pflanzenwirkstoffe im Organismus ist für den Heileffekt ausschlaggebend. Dabei ist von Bedeutung, wie die im Tee gelösten Inhaltsstoffe vom Körper aufgenommen werden, ob sie lange im Körper verweilen, ob sie im Magen oder Darm ganz oder teilweise zerstört, ob sie weitgehend verändert oder unverändert vom Körper ausgeschieden werden. Dabei spielt die Menge der

zugeführten Stoffe sowie deren Löslichkeit eine Rolle. Schließlich kommt noch für die Wirkung die Reaktionslage und der Gesamtzustand des Körpers hinzu.

Zu den bekannten Pflanzeninhaltsstoffen, deren Eigenschaften und Wirkung für die Heilkunde von Bedeutung sind, gehören die ätherischen Öle, die Bitterstoffe, die Alkaloide, die Gerbstoffe, die Glykoside, die Mineralstoffe, die Pflanzenhormone, die Saponine, die Schleimstoffe und die Vitamine.

Vokabeln

Verben	дієслова
machen (machte,gemacht)	робити
nennen (nannte,genannt)	називати
beteiligen (an, bei D)	давати долю (комусь в чомусь), наділяти (когось чимось)
vorkommen (kam vor, vorgekommen)	відбуватися, траплятися; зустрічатися
sammeln (sammelte, gesammelt)	збирати
aufnehmen (nahm auf, aufgenommen)	містити; відчувати, засвоювати
verweilen (verweilte, verweilt)	перебувати, затримуватись
zerstören (zerstörte, zerstört)	руйнувати; псувати
weitergehen (ging weiter, weitergegangen)	просуватися далі; продовжуватись
verändern (veränderte, verändert)	змінювати
ausscheiden (schied aus, ausgeschieden)	виділяти, виключати
spielen (spielte gespielt)	грати, виконувати
zuführen (führte zu, zugeführt)	доставляти, підводити, постачати
gehören (gehörte, gehört)	належати
Nomen	іменники
die Wirkung, -en	дія, вплив
die Pflanze, -n	рослина
der Inhaltsstoff, -(e)s, -e	інгредієнт, складова частина
die Heilpflanze, -n	лікарська рослина
die Verabreichung, -en	використання, введення (напр. ліків)
die Droge, -n	лікарська сировина; наркотичний засіб
der Heileffekt, -(e)s, -e	лікувальний ефект
Wirkstoffe, pl	біологічно активні речовини
der Stoff, -(e)s, -e	речовина, матерія
die Pfefferminze, -n	м'ята перечна

das Blatt, -(e)s, Blätter	лист, пелюсток
das Öl-(e)s, -e	масло
der Gerbstoff, -(e)s, -e	дубильник
das Organ, -(e)s, -e	орган
die Menge, -n	маса, кількість
die Wurzel, -n	корінь
die Blüte, -n	квітка; цвіт
der Grund, -(e)s, Gründe	основа; причина
der Same, -ns, -n	сім'я; насінина
der Gehalt, -(e)s, -e	зміст
der Faktor, -s, Faktoren	фактор, обставина
der Standort, -(e)s, -e	місце знаходження
Bodenverhältnisse, pl	грунтові, геологічні умови
die Witterung, -en	атмосферні умови, погода
der Zeitpunkt, -(e)s, -e	момент; дата
die Ernte, -n	врожай
die Trocknung, -en	висихання
die Aufbewahrung	зберігання, збереження
das Verhalten, -s	поведінка, спосіб дій
der Organismus, =, Organismen	організм
der Effekt, -(e)s, -e	ефект, результат
die Bedeutung, -en	значення
der Tee, -s, -s	чай
der Körper, -s	тіло, тулуб, організм
der Magen, -s	шлунок
der Darm, -(e)s, Därme	кишечник
die Rolle, -en	роль
die Löslichkeit	розчинність
die Lage, -n	стан, положення
die Reaktion, -en	реакція
die Reaktionslage, -n	
der Zustand, -(e)s, Zustände	стан, обставини
der Gesamtzustand	загальний стан
die Eigenschaft, -en	властивість
die Heilkunde	медицина, медичинська наука; терапія
der Bitterstoff, -(e)s, -e	гіркота
das Alkaloid	алкалоїд
das Glykosid	глікозид
der Mineralstoff, -(e)s, -e	мінеральна речовина
das Hormon, -s, -e	гормон
das Saponin, -(e)s, -e	сапонін
der Schleimstoff, -(e)s, -e	муцин
das Vitamin, -s, -e	вітамін

Pronomen	займенники
es was einige, pl solch er dabei sie	воно; це що декілька, деякі такий він до того ж, водночас вона; вони
Adjektive	прикметники
bestimmt ätherisch verantwortlich meist groß reich (an D) ander gleich verschieden ausschlaggebend gelöst ganz unverändert bekannt	означений ефірний відповідальний найчастіше великий багатий на щось, насичений чимось інший однаковий різний, різноманітний вирішальний розчинений цілий незмінний знайомий, відомий
Adverbien	прислівники
eigentlich mehr so beispielsweise besonders weshalb nur immer nicht immer lange ganz teilweise schließlich noch hinzu	власний; власне кажучи більше так, отже наприклад особливо чому, через що тільки завжди не завжди довго повністю, зовсім частково зрештою, врешті-решт, нарешті ще до цього
Präpositionen	прийменники
bei (D) für (A) in (D/A)	біля, при для в
Konjunktionen	сполучники

auch oder entweder...oder wie ob sowie	також, теж або або...або... як (під час порівняння) чи також; як і..., а також;
Ausdrücke	сталі вирази
zustande bringen man nennt vor allem von etw. (D) abhängig sein eine Rolle spielen	виконувати, здійснювати називають перш за все залежати від чогось відігравати роль

Lexische Übungen

I. Fragen zum Text.

1. Was macht eine Pflanze zur Heilpflanze?
2. Welchen Effekt üben Wirkstoffe aus?
3. Welche Stoffe enthalten die Pfefferminzblätter?
4. Welche Teile der Pflanzen sind reich an Wirkstoffen?
5. Wovon hängt der Wirkstoffgehalt in den Pflanzen ab?
6. Welche Bedeutung haben die im Tee gelösten Inhaltsstoffe?
7. Spielt die Menge der zugeführten Stoffe und ihre Löslichkeit eine Rolle?
8. Spielen die Reaktionslage und der Gesamtzustand des Körpers eine Rolle?
9. Welche bekannten Pflanzeninhaltsstoffe, deren Eigenschaften und Wirkung für die Heilkunde von Bedeutung sind, kennen Sie?

II. Знайдіть синоніми, перекладіть:

Pflanzenbestandteile; den Heileffekt zustande bringen; der Wirkstoff; vorkommen; der Wirkstoffgehalt; abhängig sein; die Witterung; ausschlaggebend; schließlich; hinzukommen; Pflanzeninhaltsstoffe; die Heilkunde; von Bedeutung sein.

III. Поясніть у двох останніх реченнях останнє місце підмета.

IV. Складіть діалоги, використовуючи активну лексику тексту.

V. Перекажіть текст.

Lektion 2

Grammatik:	I. Nebensätze der Art und Weise mit der Konjunktion «indem». Підрядні речення способу дії зі сполучником «indem». II. Abgesonderte Partizipialgruppen. Відокремлювані дієприслівникові звороти. Повторення: Attributsätze. Підрядні означальні речення. Demonstrativpronomen als Substantive. Вказівні займенники der,
------------	---

	dieser як заміна іменників. Passiv. Пасивний стан.
--	---

Тема I. Підрядні речення способу дії зі сполучником «indem»

Nebensätze der Art und Weise mit der Konjunktion «indem»

Сполучник підрядного речення способу дії – **indem** «тим що», «завдяки тому, що»

Die Reaktion verläuft schneller, indem man einen Katalysator verwendet. Реакція проходить швидше завдяки тому, що застосовують каталізатор.

Підрядні речення із сполучником **indem** з тим же підметом, що й у головному, можуть перекладатися дієприкметниковим зворотом.

Er erweiterte seine Kenntnisse, indem er viel las. Він розширював свої знання завдяки тому, що (він) багато читав. Він розширював свої знання, багато читаючи.

Grammatische Übungen

Перекладіть.

- 1) Man lernt die Vokabeln besser, indem man sie wiederholt.
- 2) Man verändert die Bedeutung des Wortes, indem man sein Präfix oder sein Suffix verändert.
- 3) Er bekam genauere Ergebnisse, indem er das Experiment wiederholte.
- 4) Man ermittelt das spezifische Gewicht der Substanz, indem man ihr Gewicht und Volumen bestimmt.
- 5) Die Stoffe lösen sich besser auf, indem man die Temperatur erhöht.

Тема II. Відокремлювані дієприслівникові звороти

Abgesonderte Partizipialgruppen

Partizip I та Partizip II утворюють з належними до них словами дієприслівникові звороти.

Головним членом цих зворотів може також бути прикметник.

Наприклад:

Nach Hause **zurückgekehrt**, rief er seinen Freund an. – **Повернувшись** додому, він зателефонував своєму другу.

Meine Freunde im Saal **erwartend**, betrachtete ich den Plan des Museums. – **Очікуючи** своїх друзів у залі, я розглядав план музею.

Reich an den Bodenschätzen, hat dieses Gebiet eine große Zukunft. – **Маючи багаті запаси** корисних копалин, ця область має велике майбутнє.

Переклад цих зворотів починається з головної частини цієї групи. Такі звороти зустрічаються рідко у розмовному стилі, переважно – у наукових текстах.

Grammatische Übungen

I Назвіть головний член прикметникової чи дієприслівникової групи, перекладіть:

1) Auf die Fragen der Studenten antwortend, entwarf der Wissenschaftler zugleich den Plan für neue Versuche. 2) Die deutsche Zeitschrift lesend, schrieb der Student alle technischen Termini aus. 3) Die Versuche, schon seit einer Woche bis ins Kleinste vorbereitet, wurden mit Erfolg durchgeführt. 4) In der Luft verbrennend, entwickelt der neue Stoff eine hohe Temperatur. 5) Dieses Gebiet, an Kohle und Erzen reich, hat alle Bedingungen für die Entwicklung der Schwerindustrie. 6) Von der Studienreise zurückgekehrt, setzte der Aspirant seine Arbeit an der Dissertation fort. 7) Die wichtigen Fragen besprechend, kamen wir zur richtigen Schlussfolgerung. 8) Auf die Haut gebracht, rufen diese je nach Art und Menge und Einwirkungsdauer mäßige bis stärkste Reizerscheinungen hervor, die sich in Rötung, Wärmegefühl bis Brennen, Blasenbildung und Schmerzen äußern können.

2. Утворіть дієприслівникові звороти:

1. Der Student bereitete sich gut vor und bestand alle Prüfungen ausgezeichnet.
2. Wir kamen vom Urlaub zurück und besuchten unsere Freunde.
3. Sie schreibt einen Brief an die Schwester und erinnert sich an die gemeinsame Kindheit.
4. Das Kind blieb zu Hause allein und fühlte sich sehr einsam.

Wiederholung

Вказівні займенники «der, dieser» як заміна іменників

Demonstrativpronomen «der, dieser» als Substantive

Розглянемо речення:

1. Diese Wirkung nutzt man aus bei infektiösen Erkrankungen der Harnwege, der tieferen Luftwege, insbesondere, der der Bronchien, und bei Gallenblasenentzündung. У виразі «der der Bronchien» перше слово «der» – вказівне слово, воно замінює іменник «der Luftwege»(дихальних шляхів), щоб не повторювати його.

2. Geschätzt ist auch die diuretische, d. h. die harntreibende Wirkung mancher ätherischen Öle, wie beispielsweise die des Wacholderbeeröls («die» замінює у цьому реченні вираз «die harntreibende Wirkung»).

Text Ätherische Öle

Die ätherischen Öle sind im Pflanzenreich weit verbreitet. Es gibt bestimmte Pflanzenfamilien, wie z. B. die Lippenblütler odere die Familie der Kiefern, die besonders reich daran sind. Die ätherischen Öle (z. B. Pfefferminzöl, Eukalyptusöl) zeichnen sich meist durch einen charakteristischen, vorwiegend angenehm aromatischen, vereinzelt auch unaromatischen Geruch aus. Sie haben nichts mit den Ölen und Fetten zu tun.

Die Hauptbestandteile der ätherischen Öle sind Kohlenwasserstoffe, Alkohole, Ketone, Phenole und Phenoläther u. a. Außerdem gibt es solche, die stickstoff- und schwefelhaltige Bestandteile besitzen. Die ätherischen Öle sind bei gewöhnlicher Temperatur größtenteils flüssig und mit Wasserdampf flüchtig. Diese Eigenschaft macht man sich bei Inhalationen zunutze, indem man, z.B. bei Erkältungskrankheiten

der Atemwege einige Tropfen der ätherischen Öle (Latschenkiefernöl oder Eukalyptusöl) oder 1 Essl. einer Droge, die ätherisches Öl enthält, ins kochende Wasser gibt und die Dämpfe einatmet. Die ätherischen Öle werden von den Lungen leicht aufgenommen und zum Teil wieder ausgeatmet. Bei diesem Vorgang üben sie eine entzündungshemmende, sekretionsanregende und desinfizierende Wirkung aus. Im Organismus werden die ätherischen Öle durch die Bindung an Glukuronsäure, Glykokoll oder an Schwefelsäure entgiftet und durch die Nieren, aber auch mit der Galle, ausgeschieden. Zum Teil verlassen sie den Körper unverändert durch die Lungen mit der Ausatemungsluft sowie auch durch die Haut. Wenn zu große Mengen ätherisches Öl gegeben werden, erfolgt nur eine unvollkommene Entgiftung, und Nierenschädigungen sind nicht ausgeschlossen.

Die Wirkung der ätherischen Öle ist vielseitig. Sie werden häufig zu Einreibungen verarbeitet. Die meisten Massageöle und äußerlich angewandten Rheumapräparate enthalten solche. Bei diesen Präparaten wird die örtliche Reizwirkung der ätherischen Öle ausgenutzt. Auf die Haut gebracht, rufen diese je nach Art und Menge und Einwirkungsdauer mäßige bis stärkste Reizerscheinungen hervor, die sich in Rötung, Wärmegefühl bis Brennen, Blasenbildung und Schmerzen äußern können. Die eben geschilderten Reaktionen vermag beispielsweise das sehr wirksame ätherische Öl des Senfsamens hervorzurufen. Senföl ist das wirksame Prinzip des beliebten Senfpflasters und vieler Einreibungen. Manche ätherischen Öle wirken bis zu einem gewissen Grad schmerzstillend wie etwa das Nelkenöl, das Rosmarinöl oder der Inhaltsstoff des Pfefferminzöls, das Menthol. Deshalb auch die Anwendung von Eugenol, dem Hauptbestandteil des Nelkenöls zu schmerzstillenden Zahntropfen.

Es gibt viele ätherische Öle, die sich besonders durch antiseptische und desinfizierende Wirkung auszeichnen. Diese Wirkung nutzt man aus bei infektiösen Erkrankungen der Harnwege, der tieferen Luftwege, insbesondere der der Bronchien, und bei Gallenblasenentzündung. Geschätzt ist auch die diuretische, d.h. die harntreibende Wirkung mancher ätherischen Öle, wie beispielsweise die des Wacholderbeeröls. Die harntreibende Wirkung kommt durch die Erweiterung der Nierengefäße und der dadurch verbesserten Nierendurchblutung sowie durch Einwirkung auf das sezernierende (absondernde) Nierenparenchym zustande.

Manche Drogen, wie z. B. der Fenchel und der Kümmel, enthalten ätherische Öle, welche die Milchsekretion (Milchausscheidung) fördern. Andere ätherische Öle wirken schweißtreibend und wieder andere besitzen schweißhemmende Wirkung (Salbeiöl). Einige steigern die Gallensekretion, wie beispielsweise die Öle des Meerrettichs. Nicht zu unterschätzen ist die Wirkung der ätherischen Öle in den Gewürzen. Diese haben nicht nur geschmacksverbessernde, sondern auch appetitanregende und verdauungsfördernde Eigenschaften.

Texterläuterungen (Пояснення до тексту)

Nicht zu unterschätzen ist

не треба (не можна) недооцінювати

Vokabeln

Verben	дієслова
---------------	-----------------

machen (machte, gemacht) aufnehmen (nahm auf, aufgenommen) verbreiten (verbreitete, verbreitet) auszeichnen (zeichnete aus, ausgezeichnet) besitzen (besaß, besessen) enthalten (enthielt, enthalten) geben (gab, gegeben) einatmen (atmete ein, eingeatmet) ausatmen (atmete aus, ausgeatmet) ausüben (übte aus, ausgeübt) entgiften (entgiftete, entgiftet) ausscheiden (schied aus, ausgeschieden) verlassen (verließ, verlassen) erfolgen (erfolgte, erfolgt) ausschließen (schloss aus, ausgeschlossen) verarbeiten (verarbeitete, verarbeitet) anwenden (wendete an/wandte an, angewendet/angewandt) ausnutzen (nutzte aus, ausgenutzt) bringen (brachte, gebracht), auf (A) hervorrufen (rief hervor, hervorgerufen) äußern (äußerte, geäußert) können (konnte, gekonnt) schildern (schilderte, geschildert) vermögen (vermochte, vermocht) wirken (wirkte, gewirkt) sich auszeichnen, durch (A) schätzen (schätzte, geschätzt) verbessern (verbesserte, verbessert) sezernieren (sezernierte, sezerniert) zustande kommen (kam zustande, zustande gekommen) fördern (förderte, gefördert) steigern (steigerte gesteigert) unterschätzen (unterschätzte, unterschätzt)	робити засвоювати поширювати відмічати, виділяти володіти містити давати вдихати видихати виконувати, здійснювати знешкодити, дезінфікувати виділяти, відділяти залишати, кидати відбуватися виключати обробляти, переробляти використовувати, вживати, застосовувати використовувати приносити, наносити викликати, засновувати виявляти, показувати, виражати могти (фізично), бути взмозі описувати, відображати бути взмозі, могли діяти відрізнятися, виділятися (чимось) цінити покращувати виділяти відбуватися сприяти, прискорювати, просувати збільшувати, підвищувати недооцінювати
Nomen	іменники
die Wirkung, -en der Inhaltsstoff, -(e)s, -e die Droge, -n	дія, вплив інгредієнт, складова частина лікарська сировина; наркотичний

das Öl, -(e)s, -e	засіб
die Menge, -n	масло
der Organismus, Organismen	маса, кількість
der Körper, -s	організм
die Reaktion, -en	тіло, тулуб, організм
das Pflanzenreich, -(e)s, -e	реакція
die Pflanzenfamilie, -n	рослинний світ
die Lippenblütler, pl	сімейство рослин
die Familie, -n	губоквітні
die Kiefer, -n	сім'я, сімейство
das Pfefferminzöl, -(e)s, -e	сосна
das Eukalyptusöl, -(e)s, -e	м'ятне масло
das Fett, -(e)s, -e	евкаліптове масло
der Hauptbestandteil, -(e)s, -e	жир, сало
der Kohlenwasserstoff, -(e)s, -e	основний компонент
der Alkohol, -s, -e	вуглеводень
das Keton, -s, -e	алкоголь, спирт
das Phenol, -(e)s	кетон
der Phenoläther	фенол
der Bestandteil, -(e)s, -e	простий ефір фенола
die Temperatur, -en	складова частина
der Wasserdampf, -(e)s, Dämpfe	температура
die Eigenschaft, -en	водяний пар
die Inhalation, -en	властивість
die Erkältungskrankheit, -en	інгаляція
Atemwege, pl	простудне захворювання
der Tropfen, -s	дихальні шляхи
das Latschenkiefernöl, -(e)s, -e	крапля
das Wasser, -s	масло гірської сосни
die Lunge, -n	вода
der Teil, -(e)s, -e	легеня
der Vorgang, -(e)s, Vorgänge	частина
die Bindung, -en	процес
die Glukuronsäure	з'єднання
das Glykokoll, -s	глюкуронова кислота
die Schwefelsäure	глицин, гликокол
die Niere, -n	сірчана кислота
die Galle, -n	анат.: нирка
die Ausatemungsluft, Lüfte	жовч
die Haut, Häute	повітря, що видихається
die Entgiftung, -en	шкіра
die Nierenschädigung, -en	дезінфекція
die Einreibung, -en	ураження нирки
das Massageöl, -(e)s, -e	втирання, розтирання
	масажне масло

das Rheumapräparat, -(e)s, -e	ревматичний препарат
das Präparat, -(e)s, -e	препарат
die Reizwirkung, -en	подразнююча дія
die Art, -en	вид; рід, сорт
die Menge, -n	маса, кількість
die Einwirkungsdauer	час дії
Reizerscheinungen, pl	випадки подразнення
die Rötung, -en	почервоніння
das Wärmegefühl, -(e)s, -e	почуття тепла
das Brennen, -s	жар, печія
die Blasenbildung, -en	утворення пухирів
der Schmerz, es, -en	біль
Senfsamen, pl	насіння (сім'я) гірчиці
das Senföl, -(e)s, -e	гірчичне масло
das Prinzip, -s, -e та - pien	принцип
das Senfpflaster, -s	гірчичник
das Nelkenöl, -(e)s, -e	гвоздичне масло
das Rosmarinöl, -(e)s, -e	розмаринове масло
das Menthol, -s	ментол
die Anwendung, -en	використання, застосування
das Eugenol, -s	евгенол
der Zahntropfen, -s	зубні краплі
die Erkrankung, -en	захворювання
Harnwege, pl	сечові шляхи
Luftwege, pl	дихальні шляхи
Bronchien, pl	бронхи
die Gallenblasenentzündung, -en	холецистит
das Wacholderbeeröl, -(e)s, -e	хлівцеве масло
die Erweiterung, -en	поширення, збільшення
das Nierengefäß, -(e)s, -e	ниркова судина
die Nierendurchblutung, -en	ниркова кровотеча
die Einwirkung, -en	вплив, дія
das Nierenparenchym, -s, -e	паренхіма нирки
der Fenchel, -s	фенкель
der Kümmel, -s	тмин
die Milchsekretion, -en	секреція молока
das Salbeiöl, -(e)s, -e	олія шавлії
die Gallensekretion, -en	секреція жовчі
der Meerrettich, -s	хрін
das Gewürz, -(e)s, -e	прянощі; приправа
Pronomen	займенники
einige, pl	декілька, деякі
solch	такий
viel	багато
manch	деякий

dadurch	через це
Adjektive	прикметники
bestimmt	означений, визначений
ätherisch	ефірний
groß	великий
reich (an D)	багатий, насичений чимось
ander	інший
unverändert	незмінний
charakteristisch	характерний, типовий
angenehm	приємний
aromatisch	ароматний, запашний
unangenehm	неприємний
stickstoffhaltig	азотистий
schwefelhaltig	той, що містить сірку
gewöhnlich	звичайний
flüssig	рідкий, текучий
flüchtig	збіглий; леткий
entzündungshemmend	протизапальний
sekretionsanregend	стимулюючий секрецію
desinfizierend	дезінфікуючий
unvollkommen	недосконалий
vielseitig	багатосторонній
meist	найбільше
äußerlich	зовнішній
örtlich	місцевий
mäßig	помірний, посередній
stark	сильний
wirksam	дійовий, ефективний
beliebt	улюблений; популярний
schmerzstillend	знеболюючий
antiseptisch	антисептичний
desinfizierend	дезінфікуючий
infektiös	інфекційний
tief	глибокий
diuretisch	сечогінний
harntreibend	сечогінний
schweißhemmend	затримуюче потовиділення
schweißtreibend	потогінний
geschmacksverbessernd	той, що покращує смак
appetitanregend	той, що викликає апетит
verdauungsfördernd	той, що сприяє травлюванню їжі
Adverbien	прислівники
beispielsweise	наприклад
besonders	особливо
nur	тільки

weit vorwiegend angenehm vereinzelt außerdem größtenteils kochend leicht wieder häufig meist äußerlich hervor eben sehr gewiss etwa insbesondere geschätzt	далеко, широко переважно, здебільшого приємно в окремих випадках; місцями крім того переважно, здебільшого киплячий легко знову часто найчастіше зовні, зовнішньо назовні, наверх, вперед ледве-ледве, тільки що дуже звичайно, безсумнівно приблизно особливо, перш за все оцінено
Präpositionen	прийменники
bei (D) in (D/A) durch (A) zu (D) bis (A) auf (A)	у, при в через до, на до на
Konjunktionen	сполучники
auch oder wie sowie wenn je nach deshalb nicht nur ... sondern auch	також, теж або як (під час порівняння) також; як і, а також коли в залежності від тому не тільки... , але і ...
Ausdrücke	сталі вирази
es gibt ätherische Öle sich auszeichnen, durch (A) nichts zu tun haben, mit etwas (D) sich (D) etw. zunutze machen zu große Mengen sind nicht zu unterschätzen	є (бути в наявності) ефірні масла відрізнятися, виділятися не мати до чогось ніякого відношення скористатись чимось, отримати вигоду завеликі кількості (دوزи) не можна недооцінювати

Verkürzungen: Essl. = der Esslöffel zum Teil = z. T. d. h. = das heißt u. a. = und and(e)re z. B. = zum Beispiel	Скорочення: столова ложка частково тобто = це значить та інші напр. = наприклад
--	---

Lexische Übungen

I. Fragen zum Text.

1. Welche Pflanzen sind besonders reich an ätherischen Ölen?
2. Wodurch zeichnen sich die ätherischen Öle aus? Haben sie etwas mit den Ölen oder Fetten zu tun?
3. Was sind die Hauptbestandteile der ätherischen Öle?
4. Welche Eigenschaft der ätherischen Öle macht man sich bei Inhalationen zunutze?
5. Wie werden die ätherischen Öle von den Lungen aufgenommen?
6. Welche Funktion üben die ätherischen Öle beim Atmen aus?
7. Welche Organe können die ätherischen Öle ausscheiden?
8. Was kann bei einer unvollkommenen Entgiftung der ätherischen Öle im Organismus geschehen?
9. In welchen Fällen wird die örtliche Reizwirkung der ätherischen Öle ausgenutzt?
10. Wodurch äußert sich diese Reizwirkung?
11. Welche Arten von ätherischen Ölen wirken schmerzstillend?
12. Bei welchen Erkrankungen werden sie antiseptisch und desinfizierend gebraucht?
13. Wie kommt die harntreibende Wirkung mancher ätherischen Öle zustande?
14. Was fördert die Milchsekretion?
15. Welche Öle steigern die Gallensekretion?
16. In welchen Lebensmitteln wirken die ätherischen Öle geschmacksverbessernd, appetitanregend und verdauungsfördernd?

II. Знайдіть синоніми до висловів, перекладіть, застосуйте їх у реченнях:
reich an etwas sein; sich durch (A) auszeichnen; mit etw. (D) nichts zu tun haben;
sich (D) etw. zunutze machen; sind nicht zu unterschätzen.

III. Замініть речення зі сполучником **indem** на інше підрядне речення або на два сурядних речення:

Diese Eigenschaft macht man sich bei Inhalationen zunutze, indem man, z. B. bei Erkältungskrankheiten der Atemwege einige Tropfen der ätherischen Öle (Latschenkiefernöl oder Eukalyptusöl) oder 1 Essl. einer Droge, die ätherisches Öl enthält, ins kochende Wasser gibt und die Dämpfe einatmet.

IV. Перекладіть, визначте складові частини та зверніть увагу на Partizip I та його переклад:

Stickstoffhaltig, schwefelhaltig, entzündungshemmend, sekretionsanregend, desinfizierend, schmerzstillend, antiseptisch, harntreibend, schweißhemmend, schweißtreibend, geschmacksverbessernd, appetitanregend, verdauungsfördernd.

V. Назвіть синоніми, вкажіть артиклі у нижче наведених іменниках, перекладіть:

Hauptbestandteil, Inhaltsstoff, Sekretion, Heileffekt, Heilkunde.

VI. Замініть пасивні конструкції в наведених реченнях активними, перекладіть. Якщо діяч не називається у реченні, то використайте конструкцію з займенником *man*.

Приклад:

Die ätherischen Öle werden von den Lungen leicht aufgenommen. – Die Lungen nehmen die ätherischen Öle leicht auf.

1. Im Organismus **werden** die ätherischen Öle durch die Bindung an Glukuronsäure, Glykokoll oder an Schwefelsäure **entgiftet** und durch die Nieren, aber auch mit der Galle, **ausgeschieden**. 2. Wenn zu große Mengen ätherisches Öl **gegeben werden**, erfolgt nur eine unvollkommene Entgiftung. 3. Sie **werden** häufig zu Einreibungen **verarbeitet**. Bei diesen Präparaten **wird** die örtliche Reizwirkung der ätherischen Öle **ausgenutzt**.

VII. Побудуйте діалог, вживаючи активну лексику та користуючись запитаннями до тексту.

VIII. Перекажіть текст.

Lektion 3

Grammatik:	I. man-Sätze. Речення з неозначено-особовим займенником <i>man</i>. II. Absoluter Gebrauch der Steigerungsstufen. Абсолютне вживання ступенів порівняння. III. Konjunktionen der Satzreihe, die die Wortfolge beeinflussen. Сполучники складносурядного речення, які впливають на порядок слів. IV. Genitivpräpositionen. Прийменники, які вимагають після себе родового відмінка. Повторення. Attributsätze mit «deren, dessen». Підрядні означальні речення з «deren, dessen». Demonstrativpronomen als Substantive. Вказівні займенники «der, dieser» як заміна іменників.
------------	---

Тема I. Речення з займенником *man*

man-Sätze

Man – це неозначено-особовий займенник. В українській мові немає аналога. У реченні він завжди виступає підметом. Присудок після займенника **man**

вживається в третій особі однини, а перекладається дієсловом у третій особі множини.

Man schreibt. – Пишуть.

Hier arbeitet man. – Тут працюють.

Man з модальними дієсловами перекладається так:

man kann	} – можна	man kann nicht	} – не можна
man darf		man darf nicht	

man muss	} – треба, слід	man muss nicht	} – не треба, не слід
man soll		man soll nicht	

Grammatische Übungen

1. Перекладіть.

- Man liest einen neuen Text.
- Man schreibt verschiedene Übungen.
- Heute hat man keinen Unterricht.
- Man schlägt vor, den Versuch fortzusetzen.
- Man nimmt an der Forschung teil.
- So kann man gute Resultate erreichen.
- Diesen Stoff kann man bei normaler Temperatur nicht lösen.
- Das darf man nicht machen.
- Ohne präzise Messinstrumente darf man in diesem Fall nicht arbeiten.
- Man soll diese praktische Aufgabe erfüllen.
- Man soll auf ihn so lange nicht warten.
- Man muss natürlich bei der Arbeit im Labor sehr aufmerksam sein.

2. Відкрийте дужки. Перекладіть.

- a) – Man (warten) auf ihn schon etwa eine Stunde.
- Dort (sehen) man keinen Studenten.
 - Man (bekommen) neue Aufgaben und (lösen) sie erfolgreich.
 - Man (sich beschäftigen) mit wissenschaftlichen Forschungen.
 - In unserem Labor (durchführen) man viele wichtige Versuche.
 - Man (teilnehmen) gern an der Diskussion.
 - Man (besprechen) in den Deutschstunden Materialien über Deutschland.
 -
- b) – Man (können) viele Stoffe bei normaler Temperatur nicht trennen.
- Man (dürfen) diese Apparate nicht nehmen.
 - Man (sollen) ihnen moderne Vorrichtungen geben.
 - Man (müssen) an der Fremdsprache viel arbeiten.

3. Замініть *wir* на *man*. Перекладіть.

- Wir brauchen gute Fachliteratur.

- Wir fahren nach London.
- Wir beschäftigen uns mit dieser Aufgabe.
- Wir verlassen das Labor um halb drei.
- Wir verstehen dieses Gesetz gut.
- Wir führten interessante Versuche durch.
- Wir brachten die Bücher nach Hause.
- Wir befanden uns im neuen Gebäude der Universität.
- Wir schlugen vor, auf ihn ein wenig zu warten.

Тема II. Абсолютне вживання ступенів порівняння

Absoluter Gebrauch der Steigerungsstufen

Якщо прикметник (Partizip I) вживається не у порівнянні, а для особливого виділення якоїсь якості, тоді Komparativ (порівняльний ступінь) та Superlativ (вищий ступінь) можуть вживатися в абсолютному значенні, наприклад: Es ist höchste (абсолютний Superlativ) Zeit, zu gehen. – Вже час іти.

В абсолютному значенні прикметник або діеприкметник недоконаного виду (Partizip I) вживаються без означеного артикля:

die Nahrung verschiedenster Art – їжа найрізноманітніших видів;
in größeren Dosen – у збільшених дозах.

Порівняйте:

mein **älterer** (порівняльний ступінь) Bruder – мій старший брат;

ältere (абсолютне вживання) Damen – літні жінки.

Прикметники в порівняльному ступені в однині частіше мають неозначений артикль: das ist eine ältere Frau – це старіша жінка (мається на увазі: «старіша ніж хтось»), а в множині не мають артикля: ältere Damen.

Тема III. Сполучники складно-сурядного речення, які впливають на порядок слів

Konjunktionen der Satzreihe, die die Wortfolge beeinflussen

У другій частині складно-сурядного речення може бути зворотній порядок слів і тоді воно починається зі сполучників, за якими обов'язково стоїть дієслово:

– «тому» – **deshalb, darum, deswegen, daher**: Ich bin krank, **deshalb/darum/deswegen/daher** gehe ich zur Arbeit nicht. – Я хворий, **тому** не йду на роботу.

– «незважаючи на це» – **trotzdem**: Ich bin krank, **trotzdem** gehe ich zur Arbeit. – Я хворий, **незважаючи на це** я йду на роботу.

– «Інакше» – **sonst**: Komm schneller, **sonst** gehe ich ohne dich ins Theater. – Приходь швидше, **інакше** я без тебе піду до театру.

– «крім того» – **außerdem**: Er interessiert sich für Physik, **außerdem** liest er gern Belletristik. – Він цікавиться фізикою, **крім того** він охоче читає белетристику.

– «потім (після цього)» – **dann (danach)**: Er liest ein Buch, **dann (danach)** geht er in dem Park spazieren. – Він читає книгу, **потім (після цього)** йде в парк гуляти.

– «однак» – **dennoch**: **Dennoch** können wir auf die Heilpflanzen nicht verzichten. **Однак** ми не можемо відмовитись від лікарських рослин. Sie (die

Bitterstoffe) werden **daher** vielen Kräftigungsmitteln (Tonika) zugesetzt. – **Тому** їх додають до багатьох тонізуючих засобів.

Сполучник *allein* (однак) не впливає на порядок слів:

Sie gingen spazieren, allein sie hatten keine Freude daran.

Сполучники «*daher, deshalb, darum, deswegen*», коли вони стоять на початку складно-сурядного речення, викликають інверсію, але вони можуть також стояти в середині сурядного речення, як і сполучники «*aber, jedoch*». Однак сполучник «*aber*» не впливає на порядок слів:

1) *Wir gehen fort, **aber** ihr bleibt zu Hause.* 2) *Wir gehen fort, ihr bleibt **aber** zu Hause.* 3) *Wir gehen fort, ihr **aber** bleibt zu Hause.*

1) *Wir gehen fort, **jedoch** ihr bleibt zu Hause.* 2) *Wir gehen fort, ihr bleibt **jedoch** zu Hause.* 3) *Wir gehen fort, ihr **jedoch** bleibt zu Hause.* 4) *Wir gehen fort, **jedoch** sind wir bald wieder zu Hause* (інверсія).

Сполучники «*jedoch, doch*» (але, однак) та «*also*» (тобто, отже) можуть як впливати, так і не впливати на порядок слів:

1. *Er hat Deutschland mehrmals besucht, **jedoch** in Dresden ist er noch nicht gewesen.* – Він часто бував у Німеччині, однак у Дрездені він ще не був.

2. *Wir wollten ins Kino gehen, **doch** wir bekamen keine Karten mehr.*
Або: *Wir wollten ins Kino gehen, **doch** bekamen wir keine Karten mehr.* – Ми хотіли піти в кіно, але не отримали квитків.

3. *Sie möchte ein Motorrad, **also** muss sie den Führerschein machen.*
Або: *Sie möchte ein Motorrad, **also** sie muss den Führerschein machen.* – Вона хоче мати мотоцикл. Отже, їй треба отримати права на водіння мотоцикла.

Тема IV. Прийменники, які вимагають після себе родового відмінка Genitivpräpositionen

Наступні прийменники вимагають родового відмінка: **während** «під час», **(an)statt** «замість», **wegen** «через», **infolge** «внаслідок», **trotz** «незважаючи на» тощо.

Trotz des schlechten Wetters geht er auf die Straße.

Während der Pause gehen wir in den Korridor.

Wegen der Krankheit bleibt sie zu Hause.

Statt des Buches hat er ein Heft genommen.

Infolge des Stormes ist der Baum gefallen.

Незважаючи на погану погоду він іде на вулицю.

Під час перерви ми йдемо у коридор.

Через хворобу вона залишається вдома.

Замість книжки він узяв зошит.

Внаслідок шторму дерево впало.

Не слід плутати сполучники з прийменниками. Сполучники в складних реченнях відрізняються значенням від подібних прийменників. Наприклад, сполучник «*während*» – «в той час, як», «коли», а прийменник «*während*» – «під час», «впродовж».

Während der Pause gehen wir in den Korridor (прийменник). – Під час перерви ми виходимо в коридор.

Während sie arbeitet, unterhält er sich mit seinem Freund. – **В той час, як** вона працює, він розмовляє зі своїм другом (Сполучник підрядного речення часу).

Сполучник «**trotzdem**» – «**незважаючи на те, що**», «**хоча**» – сполучник підрядного допустового речення, також може бути сполучником складносурядного речення «**незважаючи на це**»:

Er kam zur Arbeit, **trotzdem** er eine leichte Grippe hatte (підрядне допустове речення). – Він прийшов на роботу, **хоча** у нього була легка форма грипу. Der Staat hat eine geringe Rohstoffbasis, **trotzdem** entwickelt er sich schnell. – Держава має невелику базу сировини, але **незважаючи на це**, вона швидко розвивається (Сполучник складносурядного речення).

Порівняйте прийменник (**an**)satt (замість) з інфінітивною конструкцією **Statt + zu + Infinitiv** (замість того, щоб):

1. a) (**An**)statt die Aufgabe **zu** lösen, spielten die Jungen im Hof. – **Замість того, щоб** розв'язувати задачу, хлопці грались на подвір'ї.
- b) **Statt** der Aufgabe hat er das Quiz gelöst. – **Замість** задачі він розгадував кросворд.
2. a) **Statt** der physikalischen Eigenschaften untersucht man die chemischen Eigenschaften. – **Замість** фізичних властивостей досліджують хімічні властивості.
- b). **Statt** die physikalischen Eigenschaften zu untersuchen, untersucht man die chemischen Eigenschaften. – **Замість того, щоб** досліджувати фізичні, досліджують хімічні властивості.

Grammatische Übungen

I. Дайте відповіді на запитання:

- 1) Wohin fahren Sie während der Ferien?
- 2) Welche Städte haben Sie während Ihrer Reise besucht?
- 3) Haben Sie während der Prüfungen viel zu tun?
- 4) Sprechen die Studenten oft mit dem Professor ihrer Diplomarbeiten wegen?
- 5) Müssen Sie manchmal wegen Ihrer Gesundheit den Arzt konsultieren?
- 6) Schicken Sie Ihren Freunden statt der E- mail ein Telegramm?
- 7) Warum haben Sie heute statt der Übung 2 Übung 4 gemacht?
- 8) Besuchen Sie den Fremdsprachenkurs trotz Ihrer Ferien?

2. Вставте прийменники, які керують родовим відмінком:

- 1) ... der Reise durch die BRD hat er viele Städte besucht. 2) Der Vater will ... seines Sohnes mit dem Lehrer sprechen. 3) Er ist ... seines Geburtstags zum Unterricht gekommen. 4) Ich habe ihm ... des Briefes ein Telegramm geschickt. 5) Der Student hat ... der Ferien viel gearbeitet. 6) Ich möchte mit dem Professor ... meiner Dissertation sprechen. 7) Sie hat ... des Kleides eine Jacke gekauft. 8) ... des schlechten Wetters ist der Baum zu Boden gefallen.

Text Bitterstoffe

Eine umfassende Gruppe der Pflanzeninhaltsstoffe ist *die der Bitterstoffe. Zu *dieser gehören chemisch recht verschiedenartige, stickstofffreie, sauerstoffhaltige Substanzen. Unter den Bitterstoffen versteht man im engeren Sinne eine Gruppe, die im Wesentlichen als Magenmittel Anwendung findet. Darüber hinaus gibt es noch zahlreiche Substanzen, die auch die Eigenschaften der Bitterstoffe haben, also eine ganz unterschiedliche Wirkung entfalten.

Zur Gruppe der Bittermittel gehören die Bitterstoffe der Enziangewächse, des Tausendgüldenkrautes, des Bitterklees u. a. Diese Stoffe, deren heilkräftige Wirkung bereits in den Kräuterbüchern des Mittelalters *beschrieben wurde, rufen selbst in größeren Dosen keine schädlichen Nebenwirkungen hervor. Diese Pflanzenbitterstoffe bewirken vor allem bei Magenstörungen, die mit Appetitlosigkeit, Aufstoßen und Brechreiz *verbunden sind, eine starke Anregung des Appetits, Zunahme der Speichel- und Magensaftsekretion, Förderung der Nahrungsaufnahme sowie eine beschleunigte Entleerung des Magens. Infolge der genannten Eigenschaften wirken die Bitterstoffe indirekt stärkend; sie werden daher vielen Kräftigungsmitteln (Tonika)* zugesetzt.

Texterläuterungen (Пояснення до тексту)

- *die der Bitterstoffe – die Gruppe der Bitterstoffe
- zu *dieser - zu dieser Gruppe
- *beschrieben werden (пасивний стан) - описуватись
- *verbunden sein - бути пов'язаним
- *zugesetzt werden (пасивний стан) - додаватись

Vokabeln

Verben	дієслова
gehören (gehörte, gehört)	належати
verstehen (verstand, verstanden)	розуміти
unter etwas verstehen	щось мати на увазі, розуміти (під)
finden (fand, gefunden)	знаходити
geben (gab, gegeben)	давати
es gibt	є, існує
haben (hatte, gehabt)	мати
schmecken (schmeckte, geschmeckt)	смакувати, мати смак
entfalten (entfaltete, entfaltet)	розвертати, розправляти
beschreiben (beschrieb, beschrieben)	описувати
hervorrufen (rief hervor,	викликати

hervorgerufen) bewirken (bewirkte, bewirkt) verbinden (verband, verbunden) wirken (wirkte, gewirkt) zusetzen (setzte zu, zusetzen)	викликати з'єднувати діяти додавати
Nomen	іменники
der Pflanzeninhaltsstoff, -es, -e der Bitterstoff, -es, -e die Substanz, -en der Sinn, -es, -e im engeren Sinne das Magenmittel, -s, - die Anwendung, -en Anwendung finden die Eigenschaft, -, -en die Wirkung, -en eine Wirkung entfalten der Enzian, -s, -e das Enziangewächs, -es, -e das Tausendgüldenkraut, -s, -kräuter der Bitterklee, -s das Kräuterbuch, -es, die Kräuterbücher das Mittelalter, -s die Dose, -n die Nebenwirkung, -en der Pflanzenbitterstoff, -es, -e die Magenstörung, -en die Appetitlosigkeit das Aufstoßen, -s der Brechreiz, -es die Anregung, -en die Anregung des Appetits bewirken die Zunahme, -n die Speichelsekretion, -en der Magensaft, -es, -säfte die Magensaftsekretion, -en die Förderung, -en	речовина з рослинною компонентою гіркота субстанція, речовина сенси, значення у вузькому сенсі (значенні) слова засіб для лікування шлунку використання використовуватись властивість вплив, дія впливати, мати вплив тирлич рослини з родини тирлича золототисячник конюшина книга лікарських рослин (трав) середні віки доза побічна дія гіркота рослинного походження пошкодження шлункового тракту нестача апетиту відрижка нудота спонування викликати апетит збільшення слиновиділення шлунковий сік виділення шлункового соку сприяння

die Nahrungsaufnahme, - die Entleerung des Magens das Kräftigungsmittel, -s das Tonikum	приймання (прийняття) їжі спорожнення шлунку тонізуючий засіб тонік
Pronomen	займенники
kein keine	ніякий, ніяке ніяка, ніякі
Adjektive, Partizipien, Adverbien	прикметники, дієприкметники/ дієприслівники, прислівники
umfassend (Partizip I) recht verschiedenartig stickstofffrei sauerstoffhaltig eng, enger, am engsten wesentlich im Wesentlichen darüber hinaus noch zahlreich bitter, bitterer, am bittersten ganz unterschiedlich heilkräftig bereits selbst groß, größer, am größten in größeren Dosen schädlich vor allem stark, stärker, am stärksten beschleunigt (Partizip II) genannt (Partizip II) indirekt stärkend (Partizip I)	широкий, широко доволі; достатньо різноманітний вільний від азоту той, що містить кисень вузький, вужчий, найвужчий суттєвий, істотно; суттєво здебільшого, переважно окрім того ще численний гіркий, гіркіший, найгіркіший цілком різний, інший цілющий вже навіть великий, більше, найбільший в більших дозах шкідливий перш за все сильний, сильніше, найсильніший прискорений (дієприкметник пасивного стану) названий непрямо підсилююче (дієприслівник)
Unbestimmt-persönliches Pronomen man	Неозначено-особовий займенник man
man sagt man fragte	говорять запитали
Präpositionen	прийменники
zu (D) unter (D/A) in (D/A)	до, на, в, для; занадто під, серед, поміж; нижче, менше в, у, на, через, за

vor (D/A)	перед (про місце); до, тому, перед (про час)
bei (D)	при, коло, біля
mit (D)	разом з; вказує на знаряддя, спосіб: Ich schreibe mit dem Kugelschreiber. Er fährt mit dem Zug.
infolge (G)	внаслідок
Konjunktionen	сполучники
auch	також
also	тобто
aber	але
und	і, та
sowie	а також
daher	тому
Verkürzungen	скорочення
u. a. (und andere)	та інші

Словотворення (Wortbildungen)

I. Іменник + прикметник:

- **stickstofffrei** – вільний від азоту: der **Stickstoff** – азот; **frei** – вільний;
- **der Bitterstoff** – гіркота: **bitter** – гіркий; der **Stoff** – матеріал, речовина;
- **verschiedenartig** – різноманітний: **verschieden** – різний; die **Art** – рід, вид;
- **sauerstoffhaltig** – насичений киснем: der **Sauerstoff** – кисень; **halten** – тримати, утримувати; **haltig** – утримуючий;
- **zahlreich** – численний: die **Zahl** – число; **reich** – багатий;
- **heilkräftig** – цілющий :**heilen** – лікувати; **kräftig** – сильний; die **Kraft** – сила;
- **der Bitterklee** конюшина: der **Klee** – клевер, конюшина.

II. Іменник + іменник:

- **der Pflanzeninhaltsstoff** – речовина з рослинною компонентою: die **Pflanze** – рослина; der **Inhalt** – зміст, склад; der **Stoff** – речовина;
- **das Magenmittel** – засіб для лікування шлунку: der **Magen** – шлунок; das **Mittel** – засіб;
- **das Enziangewächs** – рослина з родини тирлича (горчавка): der **Enzian** – тирлич; das **Gewächs** – рослина;
- **das Tausendgüldenkraut** – золототисячник: das **Gülden (Gold)** – золото; das **Kraut** – трава;
- **das Kräuterbuch** – книга лікарських трав: das **Kraut** – трава; das **Buch** – книга;
- **das Mittelalter** – середні віки: die **Mitte** – середина; das **Alter** – вік;
- **der Pflanzenbitterstoff** – гіркота рослинного походження, речовина, що входить до складу рослини: die **Pflanze** – рослина; der **Bitterstoff** – гіркота; der **Stoff** – речовина;
- **die Magenstörung** пошкодження шлункового тракту: der **Magen** – шлунок; die **Störung** – порушення, пошкодження;

- **der Brechreiz** – нудота: **das Erbrechen** – блювота; **der Reiz** – подразнення;
- **die Speichelsekretion** – слиновиділення: **der Speichel** – слина; **die Sekretion** – виділення;
- **die Magensaftsekretion** – виділення шлункового соку: **der Magen** – шлунок; **der Saft** – сік;
- **die Nahrungsaufnahme** – прийняття, засвоєння їжі: **die Nahrung** – їжа; **die Aufnahme** – прийняття;
- **das Kräftigungsmittel** – тонізуючий засіб: **die Kräftigung** – посилення (від **die Kraft** – сила, **kräftig** – сильний); **das Mittel** – спосіб, засіб.

Похідні слова (Ableitungen)

1. Іменник > прикметник (прислівник), або навпаки:

- **im Wesentlichen** – переважно: **das Wesen** – суть; **wesentlich** – істотно, суттєво + суфікс **-lich**;
- **die Eigenschaft** – якість, властивість: **eigen** – притаманний, властивий; **-schaft** суфікс іменників;
- **die Kräftigung** – посилення (від **die Kraft** – сила, **kräftig** – сильний);
- **der Schaden** – шкода, ушкодження (від **schädlich** шкідливий);
- **die Entleerung** випорожнення (від **leer** – порожній).

2. Infinitiv > Partizip I (дієприкметник або дієприслівник недоконаного виду) **umfassend** (Partizip I) (широкий, широко, охоплюючий) (від **umfassen** (umfasste, umfasst) охоплювати, містити (в собі)).

3. Прикметник (похідний від дієслова або іменника):

unterschiedlich різний, різноманітний: від **der Unterschied** різниця, або від **sich unterscheiden** відрізнятися.

4. Дієприкметник/дієприслівник доконаного виду (похідний від дієслова): **genannt** названий: від **nennen** (nannte, genannt) називати.

5. Іменник, похідний від дієслова:

- **die Nebenwirkung** побічна дія: **neben** (прийменник) поряд: **wirken** (дієслово) діяти;
- **das Enziangewächs** – рослина з родини тирлича (горчавка): **Der Enzian** – тирлич; **das Gewächs** – рослина (від **wachsen** рости).

6. Іменник > дієслово, або навпаки:

- **Nahrung** – їжа: **ernähren** – годувати;
- **Kamm** – гребінець: **kämmen** – причісувати, чесати;
- **Aufstoßen** – відрижка: **aufstoßen** – ригати, відригувати;
- **Brechreiz** – нудота: **erbrechen** – блювати, нудити; **Reiz** – подразнення;
- **Förderung** – сприяння, заохочення, прискорення: **fördern** – сприяти, прискорювати, просувати, заохочувати;
- **Nahrungsaufnahme** – засвоєння, прийняття їжі: **die Aufnahme** – прийняття, **aufnehmen** – приймати, вміщати, засвоювати;
- **Entleerung** – випорожнення: **entleeren** – спорожнити.

Fragen zum Text

1. Welche Stoffe gehören zu Bitterstoffen?

2. Was versteht man unter Bitterstoffen?
3. Als welches Mittel finden die Bitterstoffe meist ihre Anwendung?
4. Sind alle bitter schmeckenden Substanzen, die auch Eigenschaften der Bitterstoffe besitzen, Heilmittel?
5. Können Sie einige der Pflanzen nennen, die Bitterstoffe enthalten?
6. Was ist das wichtigste Merkmal der Bitterstoffe? Wann rufen sie schädliche Nebenwirkungen hervor?
7. Was bewirken die Bitterstoffe bei Magenstörungen?
8. Welchen Heilmitteln werden die Bitterstoffe zugesetzt?
9. Warum werden die Bitterstoffe den Kräftigungsmitteln zugesetzt?

Синоніми та антоніми до активної лексики:

unter etwas verstehen – bedeuten

im enge(re)n Sinne – антонім: im breiten Sinne

im Wesentlichen – hauptsächlich

Anwendung finden – angewendet werden

darüber hinaus – außerdem

schmecken = den Geschmack haben: bitter s.; süß s.; gut s. – бути гірким, солодким, добрим на смак

eine Wirkung entfalten – wirken

hervorrufen – bewirken (A)

vor allem – in erster Linie

infolge (G) – zufolge (D)

zusetzten – hinzugeben

selbst – sogar

Lexische Übungen

I. Ersetzen Sie fettgedruckte Wörter und Ausdrücke durch Synonyme. Übersetzen Sie.

Замініть жирно виділені слова і вирази аналогами з тексту. Перекладіть.

1. Diese Gruppe **enthält** chemisch recht verschiedenartige Substanzen.
2. Der Begriff «Bitterstoffe» **bedeutet** eine Gruppe Stoffe, die als Magenmittel **angewendet werden**.
3. Diese Substanzen **haben** einen bitteren **Geschmack**.
4. Sie **werden** den Kräftigungsmitteln **hinzugegeben**.
5. Sie **rufen** eine starke Anregung des Appetits **hervor**.

II. Finden Sie Synonyme. Übersetzen Sie.

Знайдіть синоніми. Перекладіть.

bedeuten; wirken; hauptsächlich; zufolge; im breiten Sinne des Wortes; den Geschmack haben; hinzugeben; angewendet werden; in erster Linie; außerdem; hervorrufen; sogar; angehören.

III. Erklären Sie, auf welche Weise die Ableitungen entstanden sind. Übersetzen Sie. Поясніть, яким чином утворилися похідні. Перекладіть.
hoch – Höhe; lang – Länge; nah – Nähe; stark – Stärke; rot – Röte; kurz – Kürze; kalt – Kälte; warm – Wärme.

Dialog:

Patient: Ich habe Magenstörungen. Es ist wahrscheinlich mit Stoffkreislauf verbunden. Was *würden Sie mir empfehlen?

Arzt: Ich würde Ihnen ein solches Heilmittel wie Tausendguldenkraut empfehlen. Es wird bei der Heilung vieler Krankheiten empfohlen. Wichtig ist es aber, die Dose richtig einzuhalten. Sehr empfehlenswert sind auch Enzian oder Bitterklee.

Patient: Sind diese Pflanzen nicht schädlich für die Gesundheit?

Arzt: Ich kann Ihnen sagen, dass diese Mittel keine schädlichen Nebenwirkungen hervorrufen.

Patient: Ich habe auch keinen Appetit.

Arzt: Gerade das ist der Fall, dass man diese Mittel gebrauchen kann. Vor allem bewirken sie bei Magenstörungen, die mit Appetitlosigkeit, Brechreiz verbunden sind, eine starke Anregung des Appetits, Zunahme der Speichel - und Magensaftsekretion, Förderung der Nahrungsaufnahme.

Patient: Vielen Dank für die Konsultation. Ich werde Ihrem Rat unbedingt folgen.

Erläuterung (Пояснення):

*Was würden Sie mir empfehlen? – Що б ви мені порекомендували?

Lektion 4

Grammatik:	I. Satzreihe. Konjunktionen, Wortfolge. Складносурядне речення. Сполучники, порядок слів. II. Passive Konstruktion sein + zu + Infinitiv. Пасивна конструкція sein + zu + Infinitiv. III. Passiv mit durch. Пасивний стан. Вживання прийменника durch. IV. Partizip I. Дієприкметник (або дієприслівник) недоконаного виду та активного стану. V. Partizip II Дієприкметник (або дієприслівник) доконаного виду та пасивного стану.
------------	--

Тема I. Складносурядне речення. Сполучники, порядок слів

Satzreihe. Konjunktionen, Wortfolge

У складно-сурядному реченні є сполучники, що не впливають на порядок слів: 1) **прості: und** (і, та), **aber** (але), **oder** (чи), **sondern** (а), **denn** (тому, що, оскільки):

Wir haben jetzt viel zu tun, **denn** wir legen diese Woche eine Prüfung ab.
Ich rufe ihn nicht an, **sondern** ich schicke ihm eine SMS.

У нас зараз багато справ, оскільки ми на цьому тижні складаємо іспит.
Я йому не зателефоную а відішлю йому повідомлення.

Ich habe dieses Lehrbuch am Sonntag gesucht, **aber** ich habe es (**aber**) nicht gefunden.

Я шукав цей підручник у неділю, але я його не знайшов.

Також не впливають на порядок слів 2) **складені** сполучники **nicht nur..., sondern auch** не тільки..., але й; **sowohl..., als auch** як..., так і; **entweder..., oder** або... або. Усі ці сполучники з'єднують як однорідні члени речення, так і речення.

nicht nur стоїть переважно на третьому місці, **sondern** – в нульовій позиції, а після відмінюваного дієслова стоїть **auch**.

Всі інші сполучники у більшості випадків впливають на порядок слів. Виключення: **also, doch, jedoch**, які можуть як впливати, так і не впливати на порядок слів.

nicht nur..., sondern auch:

– Er hat nicht nur Zeitungen, sondern auch Zeitschriften. – У нього є не тільки газети, але й журнали.

– An diesem Fernseher ist nicht nur der Lautsprecher kaputt, sondern das Bild ist auch gestört. – У цьому телевізорі не тільки підсилювач, але й зображення ушкоджені (вийшли з ладу).

entweder ... oder (або ... або) з'єднує обидві частини складно-сурядного речення або однорідні члени речення. Після **entweder** прямий або зворотній порядок слів, після **oder** – прямий.

– Entweder rufst du/ du rufst mich morgen an, oder du kommst heute zu mir. – Або ти зателефонуєш мені завтра, або ти прийдеш сьогодні до мене.

– Entweder ist er/ er ist krank, oder er lügt mir. – Або він хворий, або він мені бреше.

– Entweder besteht der Ausländer jetzt die Prüfung, oder er muss in sein Heimatland zurückkehren. – Або іноземець зараз складе іспит, або йому необхідно буде повернутися на батьківщину.

sowohl..., als auch:

– Sie beherrscht sowohl die deutsche, als auch sie spricht gut die englische Sprache. – Вона володіє як німецькою, так і добре говорить англійською мовою.

– Sowohl ich, als auch mein Freund studieren an der Universität.

Складені сполучники, що впливають на порядок слів. У другій частині складносурядного речення після сполучника на другому місці завжди стоїть дієслово. Всі ці сполучники можуть з'єднувати як однорідні члени речення, так і речення:

weder ... noch (ні ... ні) *передає подвійне заперечення. Weder стоїть здебільшого на третьому місці, noch – у другому реченні – на першому місці:* Er war weder zu Hause, noch konnten wir ihn in seinem Büro erreichen. – Його ні вдома не було, і не могли ми його застати на роботі.

Ich habe ihn weder besucht, noch habe ich ihm geschrieben. – Я ні відвідував його, ні писав йому.

bald ... bald (то...то)

– Er wollte bald dies, bald das... – Йому хотілось то одного, то іншого.

– Bald kommt er, bald geht er wieder fort. – То він приходить, то він іде знову.

teils... teils (то...то; частково...частково)

– Da wurden teils neue, teils alte Bücher verkauft. – Там продавались частково нові, частково старі книги.

Grammatische Übungen

1. Перекладіть, зверніть увагу на парні сполучники:

1) Ich möchte entweder den Professor oder seinen Assistenten sprechen.

2) Entweder meine Eltern kommen nach Charkiv oder ich fahre zu ihnen ins Dorf. 3) Ich habe weder einen Bruder noch eine Schwester. 4) In diesem Park kann man sich nicht nur gut erholen, sondern man kann auch viel Neues sehen. 5) Wir haben sowohl Fisch als auch Fleisch bestellt. 6) Entweder kommt ihr heute Abend, oder ihr besucht uns morgen Mittag. 7) Er hat nicht nur ein Telegramm geschickt, sondern auch einen Brief. 8) Heute gehen wir weder ins Cafe noch ins Restaurant. Ich bin weder hungrig noch durstig. 9) Wir bestellen entweder Schweinebraten mit Gemüse oder Schnitzel mit Kartoffeln. 10) Bald schreibt er mir, bald bekomme ich von ihm keinen Brief. 11) Entweder kommt er noch heute, oder er kommt überhaupt nicht mehr. 12) Sowohl wir als auch ihr haben den Plan erfüllt. 13) Er ist ein sympatischer Junge, mir gefällt er aber nicht.

Тема II. Пасивна конструкція **sein + zu + Infinitiv**

Конструкція *sein ... zu + Infinitiv* передає необхідність або можливість при пасивному підметі:

Dieser Artikel **ist zu übersetzen.**

Die Temperatur **ist leicht zu bestimmen.**

Die Kombination von Gerbstoffen **ist in zahlreichen Drogen und deren Zubereitungen anzutreffen.**

Ця стаття **повинна (може)** бути перекладена.

Температура **може** бути легко визначена.

Суміш дубильників **можна** зустріти в багатьох травах та в їх настоях.

Цю конструкцію можна замінити конструкцією «модальне дієслово + Infinitiv Passiv»:

Dieser Artikel **muss (kann) übersetzt werden.**

Die Temperatur **kann leicht bestimmt werden.**

Ця стаття **повинна (може)** бути перекладена.

Температура **може** бути легко визначена.

Grammatische Übungen

Перекладіть, замінити конструкцією «модальне дієслово + Infinitiv Passiv»:

1. Der Arbeitsplatz im Labor ist immer in Ordnung zu halten. 2. Diese Regel ist leicht zu erklären. 3. Die Sonnenfinsternis ist in unserer Gegend nicht zu beobachten. 4. Diese Fehler sind schnell festzustellen. 5. Die Temperatur des Kranken ist sofort

zu messen. 6. Der Vortrag ist für morgen vorzubereiten. 7. Die Apparatur ist in diesem Monat zu kaufen. 8. Der Text ist auswendig zu lernen.

Тема III. Пасив з **durch**

У реченнях, де присудок стоїть в **Passiv**, логічний підмет виражається доповненням із прийменниками **von** або **durch**:

Durch den Gerbstoff wird die Wirkung des ätherischen Öls verstärkt und verlängert.
– Завдяки дубильній речовині дія ефірної олії підсилюється і подовжується.

Якщо мається на увазі інструмент дії, то використовується також прийменник **mit**:

Das Werk wird durch (mit) Maschinen gebaut. – Завод будується машинами. –
Завод будують машини.

Порівняйте:

Das Haus wurde von den Bauarbeitern gebaut.	Будинок був побудований будівельниками.
Er wurde durch den Lärm geweckt.	Його розбудив шум (Він був розбуджений шумом).

Grammatische Übungen

I. Перекладіть, перетворіть із пасива в актив, зверніть увагу, що в третьому та п'ятому реченнях немає діяча.

1. Der Junge wurde durch den Lärm geweckt.
2. Die Stadt wurde durch die Bomben zerstört.
3. Die Verhandlungen wurden durch einen Dolmetscher geführt.
4. Durch das Eingreifen der Polizei konnte der Diebstahl verhindert werden.
5. Durch diesen Beschluss wurde er rehabilitiert.

II. Частіше прийменник **von** означає живі істоти, а **durch** – неживі, але може бути і навпаки. Порівняйте речення в пасиві з прийменниками **von** та **durch**, перетворіть на активну конструкцію, перекладіть.

von

1. Als Christian Nadler... auf den Feldweg abbog, wurde er **von** dem Trupp Arbeiter überholt. – Коли Крістіан Надлер... звернув на польову дорогу, його обігнала група робітників.
2. Und plötzlich wurden die Mädchen **von** Entsetzen ergriffen. – Та раптом дівчат охопив жах.
3. Und alle im Depot wurden **von** rasender Wut erfasst. – І всіх у депо охопила шалена лють.

durch

1. **Durch** ein außerordentliches Weltereignis wurde jedoch die Gemütsruhe des Knaben zum ersten Mal erschüttert. – Однак завдяки надзвичайній світовій події спокій хлопчика був уперше порушений у самій глибині його душі.
2. Die Neugierde wurde **durch** das junge Mädchen befriedigt, das in einer Ecke aufstand. – Об'єктом цікавості стала молода дівчина, яка встала із кутка.

Тема IV. Partizip I, утворення й вживання

Partizip I, Bildung und Gebrauch

Partizip I утворюється шляхом додавання до кореня або основи дієслова суфікса **(e)nd**:

(machen – machend; lesen – lesend; aufstehen – aufstehend)

Partizip I має активне значення й виражає незакінчену дію, що відбувається одночасно з дією присудка.

Partizip I в якості означення відмінюється як прикметник і перекладається дієприкметником теперішнього часу активного стану недоконаного виду або підрядним реченням:

Der lesende Student sitzt am Tisch. — Читаючий студент (студент, що читає) сидить за столом. Der lesende Student saß am Tisch. — Студент, що читав, сидів за столом.

Як обставина Partizip I вживається в короткій формі та перекладається дієприслівником недоконаного виду: Er saß lesend am Tisch. — Він сидів за столом, читаючи.

Grammatische Übungen

1. Перекладіть:

1) Die antwortende Studentin; 2) die arbeitenden Aspiranten; 3) der mich anrufende Freund; 4) der die Temperatur messende Student; 5) die heute fehlenden Studenten; 6) der eine Vorlesung haltende Professor; 7) die die Aufgabe kontrollierende Lehrerin; 8) der das Seminar leitende Aspirant; 9) der schnell verlaufende Versuch; 10) die hoch hängenden Tabellen; 11) das gut wirkende Mittel.

2. Побудуйте речення за зразком:

a. **Muster:** *Der Student sitzt am Tisch. Er liest. → Der lesende Student sitzt am Tisch.*

1) Der Student sitzt am Tisch. Er übersetzt. 2) Der Student sitzt am Tisch. Er lernt. 3) Die Studentin sitzt am Tisch. Sie antwortet. 4) Die Studentin sitzt am Tisch. Sie erzählt. 5) Die Studenten sitzen am Tisch. Sie schreiben. 6) Die Studenten sitzen am Tisch. Sie arbeiten.

b. **Muster:** *Ich sehe einen Studenten. Er liest. → Ich sehe einen lesenden Studenten.*

1) Ich sehe einen Studenten. Er übersetzt. 2) Ich sehe einen Studenten. Er lernt. 3) Ich sehe eine Studentin. Sie antwortet. 4) Ich sehe eine Studentin. Sie erzählt. 5) Ich sehe Studenten. Sie schreiben. 6) Ich sehe Studenten. Sie arbeiten.

Тема V. Partizip II. Утворення і вживання

Partizip II, Bildung und Gebrauch.

Das Partizip II) є третьою основною формою дієслова (перша форма – Infinitiv, друга – Präteritum (Imperfekt)). Він утворюється шляхом додавання до основи (кореня) дієслова префікса **ge-** і суфікса **-(e)t** для слабких дієслів:

machen	→	ge-mach-t
schicken	→	ge-schick-t
antworten	→	ge-antwort-et

і суфікса **-en** для сильних:

lesen → **ge-les-en**
kommen → **ge-komm-en**

Сильні дієслова часто змінюють кореневий голосний:

schreiben → **ge-schrieb-en**
finden → **ge-fund-en**

У дієслів з відокремлюваними префіксами префікс **ge-** стоїть між ними й основою: fortsetzen → **fort-ge-setzt**

Не мають префікса **ge-** дієслова з невідокремлюваними префіксами, а також дієслова з суфіксом **-ier**:

erweitern → **erweitert**
verstehen → **verstanden**
studieren → **studiert**

Partizip II означає закінчену дію. Від перехідних дієслів він має пасивне значення, а від неперехідних – активне.

Як означення Partizip II відмінюється як прикметник і перекладається:

а) від перехідних дієслів – дієприкметником минулого часу пасивного стану доконаного виду:

das gelesene Buch → прочитана книга
die gelöste Aufgabe → вирішене завдання

б) від неперехідних дієслів – з допомогою підрядного речення:

der zurückgekehrte Assistent → асистент, що повернувся

Примітки.

Від зворотніх дієслів утворюється дієприкметник минулого часу пасивного стану доконаного виду, але частка **sich** зникає: sich vermindern (зменшуватися) → vermindert (зменшений). Але: **sich** vermindernd (Partizip I): 1. Той, що зменшується; 2. Зменшуючись.

Як обставина Partizip II вживається рідко та може бути замінений підрядним реченням часу:

Nach Hause **zurückgekehrt**, hat er schnell das Abendbrot gegessen. – **повернувшись** додому, він швидко повечеряв. Або: Als er nach Hause **zurückgekehrt ist**, hat er schnell das Abendbrot gegessen.

«**zurückgekehrt ist**» – це Perfekt дієслова «**zurückkehren**», яке утворює Perfekt за допомогою дієслова **sein**. Він перекладається дієсловом у минулому часі «повернувся».

Не слід плутати Perfekt, утворений за допомогою дієслова **sein**, з іменним присудком, вираженим конструкцією **sein** + **Partizip II**. У цьому випадку Partizip II перекладається короткою формою дієприкметника пасивного стану минулого часу.

Die Arbeit ist **geschrieben**. Робота **написана**.

Die Aufgabe war **gelöst**. Завдання було **виконане (виконано)**.

Grammatische Übungen

1. Перекладіть.

1) der geschriebene Artikel; 2) der untersuchte Stoff; 3) der übersetzte Text; 4) die gemachte Arbeit; 5) die geschickte Antwort; 6) die wiederholte Regel; 7) die beendete Untersuchung; 8) die gewaschene Apparatur; 9) die gehaltene Vorlesung; 10) das gebaute Haus; 11) das entdeckte Gesetz; 12) das eingerichtete Labor; 13) die gezeigten Tabellen; 14) die erweiterten Kenntnisse; 15) die angeführten Beispiele; 16) die zurückgekehrte Delegation.

2. Утворіть Partizip I та Partizip II, перекладіть:

Verstärken; verlängern; verlangsamen (уповільнювати); offenbaren, sich offenbaren; vermindern, sich vermindern; finden; dienen; erfolgen; benennen; zusammenziehen, sich zusammenziehen; zusammensetzen, sich zusammensetzen; ausüben; (sich) entzünden; stammen, erforschen.

Text Gerbstoffe

Gerbstoffe sind kompliziert zusammengesetzte, stickstofffreie, physiologisch noch wenig erforschte Verbindungen. Sie werden meist nach den Pflanzen benannt, von denen sie stammen. Ihre wichtigste Eigenschaft ist die adstringierende Wirkung. Die Anwendung der Gerbstoffe erfolgt deshalb bei entzündlichen Prozessen (z. B. Schleimhautkatarrhen), die sich durch Rötung, Aufquellung des Gewebes und gesteigerte Sekretabsonderung offenbaren. Durch Zusammenziehen der Oberfläche erfolgt eine Verdichtung des Gewebes; die Rötung lässt nach, und durch Eindringen der Gerbstoffe in die Schleimdrüsen vermindert sich die Sekretion. Außerdem haben die Gerbstoffe bis zu einem gewissen Grad antiseptische, desinfizierende und schwach lokalanästhetische Eigenschaften.

Äußerlich finden die gerbstoffhaltigen Drogenzubereitungen (Tees) als Mund- und Gurgelwasser oder in Form von Pinselungen, Bädern, Spülungen und Salben Anwendung.

Innerlich dienen gerbstoffhaltige Drogen zur Beseitigung von Durchfällen (Tormentillwurzel, schwarzer Tee). Von Bedeutung ist auch die Verwendung von Gerbstoffen als Gegengifte bei Vergiftungen mit Alkaloiden.

Die Kombination von Gerbstoffen und ätherischen Ölen, wie sie in zahlreichen Drogen und deren Zubereitungen anzutreffen ist, übt therapeutisch vor allem bei Wunden und Schleimhautentzündungen eine außerordentlich günstige Wirkung aus. Durch den Gerbstoff wird die Wirkung des ätherischen Öls verstärkt und verlängert.

Erläuterungen – Пояснення до тексту:

verstärkt werden (посилюватися) – пасивна форма від дієслова verstärken (посилювати);

verlängert werden (подовжуватися) – пасивна форма від дієслова verlängern (подовжувати);

vor allem (синонім: in erster Linie) – насамперед.

Vokabeln

Verben	дієслова
---------------	----------

benennen (benannte, benannt)	називати
stammen (stammte, gestammt)	походити (від)
erfolgen (erfolgte, erfolgt)	проходити, відбуватись
sich offenbaren (offenbarte sich, sich offenbart)	відкриватися
nachlassen (ließ nach, nachgelassen)	зменшуватися
sich vermindern (verminderte sich, sich vermindert)	зменшуватися
finden (fand, gefunden): Anwendung finden	використовуватися
dienen (diente, gedient)	служити
antreffen (traf an, angetroffen)	зустрічати
ist anzutreffen	можна зустріти
ausüben (übte aus, ausgeübt): eine Wirkung ausüben	виконувати дію, впливати
verstärken (verstärkte, verstärkt)	посилювати
verlängern (verlängerte, verlängert)	подовжувати
Nomen	іменники
die Verbindung	сполука
der Gerbstoff, -es, -e	дубильник
die Pflanze, -n	рослина
die Eigenschaft, -en	властивість
die Wirkung, -en	дія, вплив
die Anwendung, -en	використання
der Prozess, -es, -e	процес
der Schleimhautkatarrh, -s, -e	катар слизової оболонки
die Rötung, -en	почервоніння
die Aufquellung, -en	набухання
das Gewebe, -s	тканина
die Sekretabsonderung, -en	виділення секретії
das Zusammenziehen, -s	стягування
die Oberfläche, -n	поверхня
die Verdichtung, -en	затвердіння
das Eindringen, -s	проникнення
die Schleimdrüse, -n	слизова залоза
die Sekretion, -en	секреція

der Grad, -es, -e die Drogenzubereitung, -en Mund- und Gurgelwasser, -s die Form, -en die Pinselung, -en das Bad, -es, Bäder die Spülung, -en die Droge, -n die Salbe, -n die Beseitigung, -en der Durchfall, -s, -fälle die Tormentillwurzel, -n der Tee, -s, -s die Bedeutung, -en: von Bedeutung sein die Verwendung, -en das Gegengift, -es, -e die Vergiftung, -en der Alkaloid, -s, -e die Kombination, -en das Öl, -s, -e die Zubereitung, -en die Wunde, -n die Schleimhautentzündung, -en	рівень, ступінь трав'яний настій рідин для полоскання форма, вид змащування ванна полоскання лікарська трава мазь усунення пронос корінь перстачу чай значення мати значення використання протиотрута отруєння алкалоїд суміш, комбінація масло, олія приготування, настій рана запалення слизової оболонки
Pronomen	займенники
der = welcher	відносний займенник «який». Відмінювання займенника der подібне до означеного артикля, крім Genitiv усіх родів: dessen (m,n) – якого; deren (f, pl) – якої, яких; а також denen (Dativ Plural) – яким
Adjektive, Adverbien	прикметники, прислівники
kompliziert stickstofffrei physiologisch noch wenig – weniger (minder) – am wenigsten (am mindesten)	складний вільний від азоту фізіологічний ще мало – менше – найменше

viel – mehr – am meisten wichtig – wichtiger – am wichtigsten entzündlich gewiss schwach – schwächer – am schwächsten lokalanästhetisch äußerlich gerbstoffhaltig innerlich ätherisch zahlreich therapeutisch vor allem außerordentlich günstig	багато – більше – найбільше важливий/важливо – важливіше – найважливіше запалюючий певний слабко/слабкий – слабше/слабший – найслабше/найслабший локально анестезуючий зовнішньо той, що містить дубильник внутрішньо ефірний численний терапевтичний перш за все надзвичайний/но вигідний
Partizipien als Attribute	Дієприкметники / дієприслівники як означення
zusammengesetzt erforscht (Partizip II) adstringierend (Partizip I) gesteigert (Partizip II) desinfizierend (Partizip I)	складений досліджений в'язкий (від das Adstringens – в'язка речовина) підвищений дезінфікуючий
Präpositionen	прийменники
nach (D) von (D) bei (D) durch (A) in (A/D) bis (A)	згідно від при через в до (цей прийменник часто вживається з іншими прийменниками: bis zu einem gewissen Grad – певною мірою)
Konjunktionen in der Satzreihe und im Satzgefüge	сполучники в складносурядному та в складнопідрядному реченні
deshalb außerdem auch als: 1. Er arbeitet als Lehrer. 2. Du bist besser als er.	тому крім того також Сполучник « als » має такі значення: 1) як, в якості: Він працює в якості вчителя (вчителем). 2) ніж: ти кращий ніж він.

3. Als ich klein war, spielte ich Fußball. wie: 1. Wie sieht er aus? 2. Sie singt wie eine Nachtigal. 3. Ich weiß nicht, wie er heißt.	3) коли (в підрядному реченні): коли я був малим, я грав у футбол. «wie» має значення: 1. як – в питальному реченні: Як він виглядає? 2. як – при порівнянні: Вона співає, як соловей. 3. як – в підрядному реченні: Я не знаю, як його звуть. *Примітка: сполучники deshalb, außerdem, auch можуть з'єднувати прості речення в складносурядні, а сполучники als та wie – в складнопідрядні речення.
Verkürzungen	скорочення
z. B. – zum Beispiel	наприклад

Wortbildungen. Словотворення:

1. Іменник + іменник:

- **der Schleimhautkatarrh** – катар слизу: der Schleim – слиз; die Haut – оболонка; der Katarrh – катар;
- **die Sekretabsonderung** (виділення секрету): der Sekret – секрет; die Absonderung – виділення, відокремлення;
- **die Schleimdrüse** (слизова залоза): der Schleim – слиз; die Drüse – залоза;
- **die Drogenzubereitung** (готова суміш трав, наркотична суміш): die Droge – лікарська трава, наркотик; die Zubereitung – приготування, настій;
- **das Mundwasser** (рідина для полоскання ротової порожнини, зубний елексир): der Mund – рот; das Wasser – вода;
- **das Gurgelwasser** (рідина для полоскання горла): die Gurgel – горло, гортань;
- **die Tormentillwurzel** (корінь перстачу): der Tormentill – торментил (лікарська рослина); die Wurzel – корінь;
- **die Schleimhautentzündung** (запалення слизу): die Entzündung – запалення.

2. Прикметник + іменник:

- stickstofffrei** (вільний від азоту): der Stickstoff – азот; frei – вільний;
- die Oberfläche** (поверхня): ober – верхній; die Fläche – площа, площина, поверхня, рівнина.

3. Дієслово + іменник

- **der Gerbstoff** (дубильник): gerben – дубити; der Stoff – матерія, речовина, матеріал;
- **das Gurgelwasser** (рідина для полоскання горла): gurgeln – полоскати горло; das Wasser – вода.

4. Прийменник + іменник:

- **das Gegengift** (протиотрута): *gegen* (A) – проти; *das Gift* – отрута.

5. Прислівник + дієслово:

- **zusammenziehen** (стягувати): *zusammen* – разом; *ziehen* – тягнути. Перетворившись на іменник, усі дієслова в неозначеній формі (Infinitiv) набувають середнього роду: *das Zusammenziehen* (стягування).

Похідні слова:

zusammengesetzt (склад(е)ний) – від: *zusammensetzen* – setzte zusammen – *zusammengesetzt* – третя форма дієслова Partizip II. Може бути означенням поряд з іменником (дієприкметник пасивного стану), або складовою частиною присудка в минулому часі – Perfekt або Plusquamperfekt;
desinfizierend (дезінфікуючий) – від *desinfizieren* – дезінфікувати – Partizip I (дієприкметник активного стану);
entzündlich (запалюючий) – від *die Entzündung* запалення;
außerordentlich (надзвичайний): від *außer* – крім, поза; *ordnen* – упорядковувати, систематизувати;
gesteigert (підвищений) (Partizip II) – *steigern* (steigerte – gesteigert) – підвищувати, посилювати; порівняйте: *steigen* (stieg – gestiegen) – підніматися;
äußerlich (зовнішньо/ій) – від *außer* 1) крім; 2) зовнішній, назовні;
antiseptisch (антисептичний) від *die Antiseptik* (антисептик) або *das Antiseptikum* (антисептик);
gerbstoffhaltig (той, що містить дубильник): від *der Gerbstoff* (дубильник) та *halten* (тримати);
lokananästhetisch (локально анестизуючий) від *die Lokalanästhesie* – локальна/місцева анестезія;
ätherisch (ефірний) – від *der Äther* – ефір;
benannt (названий) – *benennen* (benannte, benannt) – називати;
therapeutisch (терапевтичний) – *der Therapeut* – терапевт;
verstärken (посилювати) – від *stark* – сильний;
verlängern (п(р)одовжувати) – від *lang* – довгий;
das Gegengift (протиотрута) від *gegen* (прийменник) – проти; *das Gift* – отрута;
zahlreich – численний: *die Zahl* – число; *reich* – багатий.

Beantworten Sie folgende Fragen:

1. Sind die Gerbstoffe schon völlig physiologisch erforscht?
2. Welche Benennungen haben meist die Gerbstoffe?
3. Was ist die wichtigste Eigenschaft der Gerbstoffe?
4. Bei welchen Prozessen erfolgt die Anwendung der Gerbstoffe?
5. Wie wirkt dieses Mittel?
6. Wie (auf welche Weise) erfolgt die Verdichtung des Gewebes?
7. Finden die gerbstoffhaltigen Drogenzubereitungen äußerliche und innerliche Anwendung?
8. Wann dienen sie als Gegengifte (Wann werden sie als Gegengifte angewandt?)

9. Warum vermindert sich die Sekretion bei der Anwendung der Gerbstoffe?
10. Welche anderen Eigenschaften haben noch die Gerbstoffe: können sie als antiseptische Mittel gebraucht werden?
11. Wird die Wirkung der ätherischen Öle durch den Gerbstoff verstärkt?
12. Welche Wirkung übt die Kombination von Gerbstoffen und ätherischen Ölen aus, in welchen Fällen wird sie gebraucht?

Gebrauchen Sie die Sätze in kurzen Dialogen:

- Wozu werden die Gerbstoffe angewendet (angewandt)?
- Es gibt viele Funktionen, die die Gerbstoffe ausüben.
- Erstens, sie heilen die entzündete oder errötete Haut und vermindern die gesteigerte Sekretabsonderung. Dabei wirken sie antiseptisch desinfizierend sowie schwach lokalanästhesierend.
- Zweitens dienen sie als Gegengifte bei Vergiftungen mit Alkaloiden.
- Drittens helfen sie die Durchfälle beseitigen und viertens heilen sie Wunden in der Kombination mit ätherischen Ölen.

Продовжте діалог, використавши лексику:

Schleimhautkatarrh (m); Schleimhautentzündung (f); eine Wirkung ausüben; bis zu einem Grad; verstärkt werden; verlängert werden; von Bedeutung sein; Gegengift (n), Vergiftung (f).

Lexische Übungen

1. Замініть синонімами, перекладіть:
die Sekretion; nachlassen; die Kombination; die Verwendung; eine Bedeutung haben; angewendet (angewandt) werden; wirken; kompliziert; forschen, anästhesierend; das Gurgelwasser; in erster Linie.

2. Знайдіть антоніми, перекладіть:
steigern; septisch; viel; verstärken; äußerlich; infizieren; das Gegengift.

3. Перефразуйте речення, знайшовши аналогічні в тексті:

1. Die Gerbstoffe üben eine antiseptisch desinfizierende und schwach lokalanästhesierende Wirkung aus.
2. Die Gerbstoffe heilen die entzündete oder errötete Haut und vermindern die gesteigerte Sekretabsonderung.
3. Die Gerbstoffe helfen die Durchfälle liquidieren.
4. Die Kombination von Gerbstoffen und ätherischen Ölen übt bei Wunden und Schleimhautentzündungen eine außerordentliche Wirkung aus.

4. Продовжте речення відповідним словосполученням:

1. Die wichtigste Eigenschaft	a) werden meist nach den Pflanzen benannt
2. Die Anwendung der Gerbstoffe erfolgt	b) offenbaren sich durch Rötung, Aufquellung des Gewebes und gesteigerte Sekretabsonderung
3. Die Gerbstoffe	c) ist die adstringierende Wirkung

4. Die gerbstoffhaltigen Drogenzubereitungen finden	d) durch Zusammenziehen der Oberfläche
5. Die entzündlichen Prozesse	e) bei entzündlichen Prozessen
6. Die Verdichtung des Gewebes erfolgt,	f) übt bei Wunden und Schleimhautentzündungen eine große Wirkung aus.
7. Gerbstoffhaltige Drogen dienen	g) in Form von Pinselungen, Bädern, Spülungen und Salben Anwendung
8. Die Kombination von Gerbstoffen und ätherischen Ölen	h) innerlich zur Beseitigung von Durchfällen

5. Перекажіть текст

Lektion 5

Grammatik:	I. Passiv mit Modalverben. Пасив з модальними дієсловами. II. Passive modale Konstruktion mit sich lassen. Пасивна модальна конструкція з sich lassen. III. Infinitivkonstruktionen in der Funktion der Attribute. Неозначена форма дієслова з залежними словами у функції означення. Повторення: Das erweiterte Attribut. Поширене означення. Steigerungsstufen. Ступені порівняння. Attributsätze. Підрядні означальні речення. Wortfolge nach «jedoch» und nach «sowohl... als auch». Порядок слів після сурядних сполучників jedoch та sowohl... als auch.
------------	--

Тема I. Пасив з модальними дієсловами

Passiv mit Modalverben

Неозначена форма пасивного стану утворюється від неозначеної форми допоміжного дієслова **werden** та **Partizip II** основного дієслова. Infinitiv Passiv часто вживається в сполученні з модальними дієсловами *sollen, müssen, können, dürfen* або з дієсловом **werden**, утворюючи Passiv у майбутньому часі.

Порівняйте:

1.

Ich werde **gefragt werden**. —

Мене запитують.

2.

Ich kann **gefragt werden**. —

Мене можуть запитати.

Grammatische Übungen

1. Введіть у речення модальні дієслова, зазначені в дужках, перекладіть:

Muster: *Das Labor wird von uns gut eingerichtet. (müssen) – Das Labor muss von uns eingerichtet werden.*

1) Die Regeln werden von den Studenten wiederholt. (sollen) 2) Der Bau der Atome wird von ihm näher untersucht. (können) 3) Die Eigenschaften des Elementes wurden von ihm beschrieben. (sollen) 4) Interessante Resultate wurden von ihnen erhalten. (können)

2. Перетворіть пасивну конструкцію на активну і навпаки, перекладіть:

a) **Muster:** *Soll von den Studenten ein wissenschaftlicher Artikel gelesen werden? – Sollen die Studenten einen wissenschaftlichen Artikel lesen?*

1) Sollte von den Studenten ein deutsches Buch gelesen werden? 2) Sollten vom Studenten deutsche Bücher gelesen werden? 3) Soll dieser Artikel von uns übersetzt werden?

b) **Muster:** *Man kann den Text übersetzen. – Der Text kann übersetzt werden.*

1) Was kann der Student lesen? 2) Man kann den Kranken behandeln. 3) Man konnte den Text übersezen.

c) **Muster:** *Man darf Digitulus nur unter ärztlicher Überwachung einnehmen. – Digitulus darf nur unter ärztlicher Überwachung eingenommen werden.*

1) In der Bibliothek darf man nicht laut sprechen. 2) Hier darf man nicht rauchen. 3) Der Text durfte mit Hilfe des Wörterbuches übersetzt werden. 4) Der Kranke durfte von den Besuchern nicht gestört werden. 5) Diese Tabletten dürfen von dir eingenommen werden.

Тема II. Пасивна модальна конструкція з **sich lassen**.

Passive modale Konstruktion mit **sich lassen**.

Дієслово *lassen* (*ließ, gelassen*) з *Infinitiv* іншого дієслова має модальне значення «дати (можливість) відбутися чому-небудь» або «наказати щось зробити».

1. Der Lehrer lässt den Schüler nach Hause gehen.

Учитель дозволяє учню піти додому/
Учитель відсилає учня додому.

2. Der Schulleiter lässt morgen deine Eltern kommen.

Директор школи викликає завтра твоїх батьків.

3. Lassen Sie mich sprechen!

Дозвольте мені сказати!

4. Lass mich in Ruhe!

Дай мені спокій!

5. Lasst uns Freunde sein!

Будьмо друзями!

Дієслово *lassen* з часткою *sich* має крім модального також пасивне значення:

Sie **lässt sich ein** Kleid **nähen**.

Вона **шиє собі** сукню (в ательє).

Der Fernseher **lässt sich reparieren**. =
= Man kann den Fernseher reparieren.

Телевізор **можна відремонтувати**.

Das **lässt sich nicht beweisen**. = Das
kann man nicht beweisen.

Це **неможливо довести**.

Die Regel **lässt sich leicht erklären**.

Правило **можна** легко **пояснити**/
Правило **легко пояснюється**.

Dieser Text **lässt sich ohne Wörterbuch**

Цей текст **можна перекласти без**

übersetzen.

словника. Цей текст **може бути перекладений** без словника.

Die Wirkungen dieser einer solchen Stoffgruppe angehörenden Inhaltsstoffe weichen sehr voneinander ab und **lassen sich nicht auf einen Nenner bringen.**

Дії цих речовин, що належать до такої групи, дуже відрізняються одна від одної і їх **не можна зводити до одного знаменника** (не можна обмежувати однією цією групою).

Grammatische Übungen

Дайте відповіді на питання.

Muster: *Kann der Text ohne Wörterbuch übersetzt werden? → Ja, der Text lässt sich ohne Wörterbuch übersetzen.*

1) Kann das entstandene Problem leicht gelöst werden? 2) Kann die Temperatur genau gemessen werden? 3) Kann das neue Experiment von den Studenten durchgeführt werden? 4) Kann diese Erscheinung in unserem Land beobachtet werden? 5) Können solche Stoffe mit Hilfe der neuen Methode dargestellt werden?

Тема III. Неозначена форма дієслова з залежними словами у функції означення

Infinitiv in der Funktion des Attributs

У реченні Infinitiv виступає:

1) у складі складеного дієслівного присудка:

– Du sollst an der Sprache gründlich **arbeiten**. – Тобі **треба** ґрунтовно **працювати** над мовою;

– Im Winter werden wir Schi und Schlittschuh **laufen**. – Взимку ми **будемо кататися** на лижах та ковзанах;

2) як самостійний член речення (підмет, додаток, означення або обставина), утворюючи так звані інфінітивні звороти:

– Den Rasen (zu) **betreten** ist verboten (підмет). – **Ходити** по газону заборонено;

– Es ist schwer das **zu verstehen** (підмет). – Важко **зрозуміти** це;

– Ich habe vergessen dich **anzurufen** (додаток). – Я забув тобі **зателефонувати**;

– Es ist die höchste Zeit den zukünftigen Beruf **auszuwählen** (означення). – Час обрати майбутню професію.

– Die Kunst **zu tanzen** entstand noch in der Urgesellschaft (означення: яке мистецтво?). – Танцювальне мистецтво виникло ще в первісному суспільстві.

– Er kam zu mir um ein paar CDs **zu holen** (обставина мети). – Він прийшов до мене, щоб узяти декілька дисків.

Якщо інфінітивна конструкція відноситься до іменника та конкретизує його, то цей Infinitiv виконує функцію означення: Damit gewinnt das Herz als Pumpe *Zeit*, sich besser **zu füllen** und vollständiger **zu entleeren**. – Отже, серце як пумпа отримує *час* для того, щоб краще **наповнитися** та повніше **випорожнитися**.

Wiederholung

Повторіть тему «Поширене означення».

Grammatische Übungen

1. Перекладіть:

1) *diese* einer solchen Stoffgruppe angehörenden *Inhaltsstoffe*; 2) *das* in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthaltene *Morphium*; 3) *das* aus den Tollkirschenblättern und -wurzeln isolierte *Atropin*; 4) *die* bei Herzinsuffizienz meist beschleunigte *Herztätigkeit*; 5) Fingerhut und *die* aus ihm hergestellten *Zubereitungen*.

2. Поясніть, якими частинами мови виражені відмінювані частини поширеного неузгодженого означення (виділені жирним шрифтом) та чим вони стають у підрядних означальних реченнях:

1) Die Wirkungen dieser einer solchen Stoffgruppe **angehörenden** Inhaltsstoffe weichten sehr voneinander ab. = Die Wirkungen dieser Inhaltsstoffe, die einer solchen Stoffgruppe angehören, weichen sehr voneinander ab.

2) Zu den Alkaloiden gehören das in dem Milchsaft der Mohnkapseln **enthaltene** Morphium oder das aus den Tollkirschenblättern und -wurzeln **isolierte** Atropin. = Zu den Alkaloiden gehören das Morphinum, das in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthalten ist oder das Atropin, das aus den Tollkirschenblättern und -wurzeln isoliert ist.

3) Die Herzwirkung des Fingerhutes bzw. seiner Glykoside beruht darauf, dass die Herzmuskulatur gekräftigt und die bei Herzinsuffizienz meist **beschleunigte** Herztätigkeit verlangsamt wird. = Die Herzwirkung des Fingerhutes bzw. seiner Glykoside beruht darauf, dass die Herzmuskulatur gekräftigt wird und die Herztätigkeit, die bei Herzinsuffizienz meist beschleunigt ist, verlangsamt wird.

4) Fingerhut und die aus ihm **hergestellten** Zubereitungen werden vom Arzt bei Herzschwäche, bei Herzklappenfehler sowie bei Herzmuskelerkrankungen mit Herzerweiterung, als harntreibendes Mittel bei Wassersucht sowie bei Kreislaufstörungen verordnet. = Fingerhut und die Zubereitungen, die aus ihm hergestellt werden, werden vom Arzt bei Herzschwäche, bei Herzklappenfehler sowie bei Herzmuskelerkrankungen mit Herzerweiterung, als harntreibendes Mittel bei Wassersucht sowie bei Kreislaufstörungen verordnet.

Wiederholung

Повторіть тему *Attributsätze*.

Знайдіть у тексті підрядні означальні речення та перекладіть їх, визначте, за допомогою яких слів вводяться означальні речення:

1. Außerdem bewirkt *Digitulus* eine bessere Durchblutung der Nieren, **welche** die Ausscheidung der überschüssigen Flüssigkeit unterschützt;

2. Die wichtigsten davon sind: das *Digitoxin*, **das** aus den Blättern des Fingerhutes gewonnen wird, *Gitoxin*, *Formylhitoxin*.

Повторіть особливі способи утворення ступенів порівняння, назвіть нульовий, вищий та найвищий ступені порівняння знайдених у тексті

прислівників чи прикметників, наприклад: viel – mehr – am meisten/die meisten; wichtig – wichtiger – am wichtigsten/die wichtigsten. Наведіть свої приклади.

Повторіть тему: Сполучники складносурядного речення, порядок слів після них.

Після сурядних сполучників **jedoch** та **doch** «однак» може бути як незалежний порядок слів (тобто вони можуть не впливати на порядок слів), так і зворотний порядок слів. Сурядний сполучник **allein** «однак, але» не впливає на порядок слів.

1. Er hat Deutschland mehrmals besucht, **jedoch** in Dresden ist er noch nicht gewesen. – Він часто бував у Німеччині, **однак** у Дрездені він ще не був. (незалежний порядок слів).

2. **Jedoch** handelt es sich **sowohl** bei den Alkaloiden **als auch** bei den Glykosiden um stark wirkende Substanzen. – **Однак** мова йде **як** у випадку з алкалоїдами, **так і** випадку з глюкозидами про сильно діючі субстанції. (Після **jedoch** стоїть дієслово, тобто тут порядок слів зворотний).

Складні сурядні сполучники: **sowohl (як)... als auch (так і); nicht (не)... sondern (а)** – не впливають на порядок слів:

1. a) Sie beherrscht **sowohl** die deutsche **als auch** die englische Sprache. – Вона володіє **як** німецькою, **так і** англійською мовами.

б) **Sowohl** wir **als auch** ihr haben den Plan erfüllt. – **Як** ми, **так і** ви виконали план.

2. In der entsprechenden Dosierung wirkt die Tollkirsche **nicht** als Gift, **sondern** als wertvolles Heilmittel. – У відповідних дозах белладонна діє **не** як отрута, **а** як цінний лікарський засіб.

Text Glykoside und Alkaloide

Die beiden Wirkstoffgruppen sind kompliziert gebaute Körper. Die Wirkungen dieser einer solchen Stoffgruppe angehörenden Inhaltsstoffe weichen sehr voneinander ab und lassen sich nicht auf einen Nenner bringen; jedoch handelt es sich sowohl bei den Alkaloiden als auch bei den Glykosiden um stark wirkende Substanzen.

Zu den Alkaloiden gehören beispielsweise das in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthaltene Morphinum – die reifen Mohnsamen enthalten fettes Öl, Eiweiß (etwa

20 %) und Lezithin – oder das aus den Tollkirschenblättern- und wurzeln isolierte Atropin. In der entsprechenden Dosierung wirkt die Tollkirsche nicht als Gift, sondern als wertvolles Heilmittel.

Zu den Glykosiden gehören die meisten herzwirksamen Substanzen. Die wichtigsten davon sind: das Digitoxin, das aus den Blättern des Fingerhutes gewonnen wird, Gitoxin, Formylhitoxin (Gitaloxin). An Begleitstoffen sind weiterhin Saponine, Schleim, Flavone und Enzyme enthalten.

Die Herzwirkung des Fingerhutes bzw. seiner Glykoside beruht darauf, dass die Herzmuskulatur gekräftigt und die bei Herzinsuffizienz meist beschleunigte

Herztätigkeit verlangsamt wird. (Damit gewinnt das Herz als Pumpe Zeit, sich besser zu füllen und vollständiger zu entleeren). Der Kreislauf wird verbessert, auch Ödeme verschwinden. Außerdem bewirkt Digitulus eine bessere Durchblutung der Nieren, welche die Ausscheidung der überschüssigen Flüssigkeit unterstützt.

Fingerhut und die aus ihm hergestellten Zubereitungen werden vom Arzt bei Herzschwäche, bei Herzklappenfehler sowie bei Herzmuskelerkrankungen mit Herzerweiterung, als harntreibendes Mittel bei Wassersucht sowie bei Kreislaufstörungen verordnet. Digitulus darf nur unter ärztlicher Überwachung eingenommen werden.

Vokabeln

Verben	дієслова
abweichen (wich ab, abgewichen) sich lassen	відрізнятися sich lassen вживається в пасивній функції, наприклад: Die Wirkung dieser Stoffgruppe lässt sich nicht auf einen Nenner bringen. – Дію речовин цієї групи не можна зводити до спільного знаменника. мова йде про...
handeln: es handelt sich um ... = Die Rede ist von...	
gehören (gehörte, gehört)	належати
enthalten (enthielt, enthalten)	містити
wirken (wirkte, gewirkt)	діяти
beruhen (beruhte, beruht): darauf	полягати в чомусь (auf + Dativ)
kräftigen (kräftigte, gekräftigt)	підсилювати, зміцнювати
verlangsamen (verlangsamte, verlangsamt)	уповільнювати
gewinnen (gewann, gewonnen): gewonnen werden	1) отримувати, 2) вигравати: отримуватись (пасивний стан)
sich füllen (füllte sich, sich gefüllt)	наповнюватися
sich entleeren (entleerte sich, sich entleert)	опорожнюватися
verbessern (verbesserte, verbessert)	покрашувати
verschwinden (verschwand, verschwunden)	зникати
bewirken (bewirkte, bewirkt)	діяти на щось, викликати
unterstützen (unterstützte,	підтримувати

unterstützt) verordnen (verordnete, verordnet) dürfen (durfte, gedurft): man darf man durfte einnehmen (nahm ein, eingenommen)	прописати могли щось зробити з дозволу: можна можна було приймати
Nomen	іменники
die Wirkstoffgruppe, -n der Körper, -s die Stoffgruppe, -n der Inhaltsstoff, -es, -e der Nenner, -s etwas auf einen Nenner bringen. Synonyme: alles in einen Haufen (in einen Topf) werfen (etwas vereinen, was nicht immer übereinstimmt) die Substanz, -en der Milchsaft, -es, -säfte der Mohn, -s die Mohnkapsel, -n der Mohnsame, -ns, -n das Öl, -s das Eiweiß, -es das Lezithin, -s das Atropin, -s die Dosierung, -en das Tollkirschenblatt, -es, Tollkirschenblätter die Wurzel, -n das Gift, -es, -e das Heilmittel, -s das Morphinum, -s das Digitoxin, -s das Gitoxin, -s das Formylhitoxin, -s das Gitaloxin, -s der Begleitstoff, -es, -e das Saponin, -s, -e der Schleim, -es, e	група активно діючих лікарських речовин тіло, речовина група речовин речовина, що міститься в чомусь знаменник щось зводити до спільного знаменника синоніми: скидати все в одну купу, змішувати те, що не завжди співпадає речовина, субстанція молочний сік, латекс мак маківка сім'я маку масло, олія білок лецитин атропін дозування листок белладонни корінь отрута лікарський засіб, ліки морфій дігітоксин гітоксин формілгітоксин гіталоксін домішка сапонін, рослинний глікозид слиз

das Flavon, -s, -e das Enzym, -s, -e die Herzwirkung, -en der Fingerhut, -es das Herz, -ens, -en die Pumpe, -n die Herzmuskulatur die Herzinsuffizienz die Herztätigkeit der Kreislauf, es das Ödem, -s, -e die Digitulus die Durchblutung die Niere, -n die Ausscheidung, -en die Flüssigkeit, -en die Zubereitung, -en der Arzt, -es, Ärzte die Herzschwäche der Herzklappenfehler, -s die Herzmuskelerkrankung, -en die Herzerweiterung das Mittel, -s die Wassersucht die Kreislaufstörung, -en die Überwachung, -en	флавон, мономірний полімер хмелю ензим, фермент вплив на роботу серця наперсток серце насос м'язи серця серцева недостатність діяльність серця кровообіг отік дігітулус (складова частина наперстка) кровотік, кровопостачання нирка виділення рідина приготування; настій лікар серцева слабкість (клапанний) порок серця захворювання серцевих м'язів збільшення (розширення) серця засіб водянка порушення кровообігу нагляд
Pronomen	займенники
dieser der solcher, ein solcher voneinander	цей який (відносний займенник) такий один від одного
Adjektive, Partizipien, Adverbien	прикметники, дієприкметники/ дієприслівники, прислівники
kompliziert gebaut (Partizip II) angehörend (Partizip I) sehr stark wirkend (Partizip I) beispielsweise enthalten (Partizip II) reif fett	складний побудований той, що належить до... дуже сильно/сильний діючи/й наприклад той, що міститься зрілий жирний

isoliert (Partizip II) entsprechend (Partizip I) wertvoll viel – mehr – am meisten: die meisten herzwirksam weiterhin beschleunigt (Partizip II) besser vollständiger überschüssig hergestellt (Partizip II) harntreibend (Partizip I) ärztlich	ізолювано/ний відповідний/но цінний багато – більше – найбільше: die meisten – більшість той, що впливає на серце далі, надалі прискорений краще повніше надмірний виготовлений сечогінний лікарський
Pronominaladverbien	Займенникові прислівники (<i>їх переклад залежить часто від того, з яким дієсловом вони пов'язані</i>)
<i>darauf:</i> Die Herzwirkung des Fingerhutes beruht darauf , dass die Herzmuskulatur gekräftigt wird. <i>damit:</i> Damit gewinnt das Herz als Pumpe Zeit... <i>davon:</i> Die wichtigsten (Substanzen) davon sind...	<i>darauf:</i> Дія наперстка на серце полягає в тому , що м'язи серця зміцнюються. <i>damit:</i> Завдяки цьому серце як пумпа отримує час... <i>davon:</i> Найважливіші (субстанції) з них є...
Präpositionen	прийменники
für (A) in (A/D) zu (D) von (D) unter (A/D)	для в до від; von може бути також заміником родового відмінку: Das Buch von Peter – книга Петера під
Konjunktionen	сполучники
als oder auch	як або також
Verkürzungen	скорочення
u. a. (und andere) wie z. B. (wie zum Beispiel) bzw. (beziehungsweise)	та інші так, наприклад або

Fragen zum Text

1. Sind Glykoside und Alkaloide ihrer Wirkung nach unterschiedlich?
2. Weicht ihre Wirkung voneinander ab? (Lässt sie sich nicht auf einen Nenner bringen?)
3. Sind das stark wirkende Substanzen?
4. Was gehört zu den Alkaloiden?
5. Was gehört zu den Glykosiden?
6. Worauf beruht die Herzwirkung des Fingerhutes ?
7. Hilft der Fingerhut dem Herzen sich besser zu füllen und vollständiger zu entleeren?
8. Wie bewirken die Glykoside die Herztätigkeit?
9. Wie bewirken die Glykoside die Ödeme?
10. Welchen Einfluss üben sie auf die Arbeit der Nieren aus?
11. Bei welchen Herzkrankheiten verordnet der Arzt Fingerhut und seine Zubereitungen?
12. Darf *Digitulus* ohne ärztliche Überwachung eingenommen werden?

Lexische Übungen

I. Замініть виділені жирним шрифтом слова синонімами, перекладіть:

- 1) Die Wirkungen dieser einer solchen Stoffgruppe angehörenden Inhaltsstoffe **weichen** sehr voneinander **ab**;
- 2) Die Wirkungen dieser Stoffe **lassen sich nicht auf einen Nenner bringen**;
- 3) Es **handelt sich** sowohl bei den Alkaloiden als auch bei den Glykosiden **um** stark wirkende Substanzen.

II. Перетворіть поширене означення на підрядне означальне речення за двома зразками та перекладіть їх:

1) *Diese einer solchen Stoffgruppe angehörenden Inhaltsstoffe...* – *Diese Inhaltsstoffe, die einer solchen Stoffgruppe angehören...* – Ці речовини, що належать до такої групи речовин...; 2) *das in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthaltene Morphinum...* – *das Morphinum, das in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthalten ist...* – морфій, який входить до складу латексу макової голівки...

- 1) *das aus den Tollkirschenblättern und -wurzeln isolierte Atropin...*
- 2) *die bei Herzinsuffizienz meist beschleunigte Herztätigkeit...*
- 3) *Fingerhut und die aus ihm hergestellten Zubereitungen...*

III. Складіть речення

- 1) der Fingerhut, wird, darauf, dass, die Herzmuskulatur, die Herzwirkung, gekräftigt, beruht;
- 2) wird, die Herztätigkeit, beschleunigt, verlangsamt, die Herzinsuffizienz, bei;
- 3) die, Gift, entsprechend, wertvoll, Tollkirsche, sondern, Dosierung, wirken, die, in, als, nicht, als Heilmittel;
- 4) Substanz, gehören die, zu, meisten Glykoside, herzwirksam.

IV. Назвіть з артиклем складові частини словосполучення, зазначте спосіб зв'язку, перекладіть кожне слово словосполучення.

der Milchsaft; die Mohnkapsel; der Mohnsame; die Herztätigkeit; der Kreislauf; die Herzschwäche; der Herzklappenfehler; die Herzmuskelerkrankung; die Herzerweiterung; die Wassersucht; die Kreislaufstörung; die Wirkstoffgruppe; die Stoffgruppe; der Inhaltsstoff.

Dialog

- Ich lege bald eine Prüfung in Medizin ab und möchte einige Fragen klären. Ist die Wirkung von Glykosiden und Alkaloiden ähnlich?
- Soviel ich weiß, weicht ihre Wirkung voneinander ab und lässt sich nicht auf einen Nenner bringen.
- Sind das stark wirkende Substanzen?
- Ja, sowohl Alkaloide als auch Glykoside sind stark wirkende Substanzen.
- Was gehört zu den Alkaloiden?
- Zu den Alkaloiden gehören beispielsweise das in dem Milchsaft der Mohnkapseln enthaltene Morphinum und Atropin, das aus den Tollkirschenblättern und -wurzeln isoliert ist.
- Was gehört zu den Glykosiden?
- Zu den Glykosiden gehören die meisten herzwirksamen Substanzen. Die wichtigsten davon sind: das Digitoxin, das aus den Blättern des Fingerhutes gewonnen wird, Gitoxin, Formylhitoxin.
- Worauf beruht die Herzwirkung des Fingerhutes ?
- Die Herzmuskulatur wird gekräftigt und die bei Herzinsuffizienz meist beschleunigte Herztätigkeit wird verlangsamt. Das Fingerhut hilft dem Herzen sich besser zu füllen und vollständiger zu entleeren.
- Wie bewirken die Glykoside die Herztätigkeit?
- Bei ihrer Anwendung wird der Kreislauf verbessert.
- Wie bewirken die Glykoside die Ödeme?
- Bei ihrer Wirkung verschwinden die Ödeme.
- Welchen Einfluss üben die Glykoside auf die Arbeit der Nieren aus?
- Digitulus bewirkt eine bessere Durchblutung der Nieren.
- Bei welchen Herzkrankheiten verordnet der Arzt Fingerhut und seine Zubereitungen?
- Fingerhut wird vom Arzt bei Herzschwäche, bei Herzklappenfehler sowie bei Herzmuskelerkrankungen mit Herzerweiterung, als harntreibendes Mittel bei Wassersucht sowie bei Kreislaufstörungen verordnet.
- Was ist die wichtigste herzwirksame Substanz von Fingerhut?
- Soviel ich weiß, heißt dieser Inhaltsstoff Digitoxin.
- Darf Digitulus ohne ärztliche Überwachung eingenommen werden?
- Eindeutig kann man sagen, dass dieses Mittel ohne ärztliche Überwachung nicht eingenommen werden darf.

V. Складіть план до тексту та перекажіть текст

Lektion 6

Grammatik:	I. Infinitiv ohne «zu». Неозначена форма дієслова без «zu». II. Perfekt. Минулий розмовний час Perfekt. Повторення: 1. Infinitiv als Attribut. Залежний інфінітив як означення. 2. Passive Konstruktionen. Unterschied im Gebrauch der Präpositionen von und durch. Пасивні конструкції. Різниця у використанні прийменників von та durch. 3. sein + Partizip II – das zusammengesetzte nominale Prädikat. Конструкція sein + Partizip II – складений іменний присудок. 4. Partizip I – aktiver Zustand. Partizip I – дієприкметник/дієприслівник недоконаного виду активного стану. Partizip II – passiver Zustand. Partizip II дієприкметник/ дієприслівник доконаного виду пасивного стану. 5. Attributsätze. Підрядні означальні речення.
------------	--

Тема I. Неозначена форма дієслова без частки «zu»

Infinitiv ohne «zu»

Неозначена форма дієслова може стояти після **werden, bleiben, модальних дієслів**, деяких дієслів у модальній функції (**lassen, lehren, lernen, machen**) та дієслів, що **означають почуття**). Тоді перед неозначеною формою частка **zu** не ставиться. Також після дієслів, що **означають рух**, частка **zu** не ставиться, коли інфінітивна конструкція не поширена. У всіх інших випадках вона ставиться:

Unsere Freunde werden bald kommen. – Наші друзі скоро **прийдуть**.

Wir müssen jetzt früh aufstehen. – Нам **потрібно** зараз рано вставати.

Die Lehrerin ließ die Schüler kommen. – Вчителька **наказала** учням **прийти**.

Ich fahre nach Süden mich erholen. – Я **їду** на південь **відпочивати**.

Er blieb sitzen. – 1. Він **залишився** на другий рік; 2. Він не вставав. (Він **залишився** сидіти на місці.)

Sie lehrte mich arbeiten. – Вона **(на)вчила** мене **працювати**.

Ich höre dich singen. – Я **чую** твій **спів**.

I

Тема II. Минулий розмовний час Perfekt

Perfekt

Перфект (das Perfekt) – складна форма минулого часу, що вживається звичайно в запитаннях і відповідях. Perfekt утворюється за допомогою дієслів **haben** або **sein** в **Präsens** і **Partizip II** основного дієслова.

ich habe

ich bin

du hast

du bist

er hat	gelesen	er ist	gekommen
wir haben		wir sind	
ihr habt		ihr seid	
sie haben		sie sind	

З **haben** утворюють форми Perfekt:

всі перехідні дієслова:

Wir haben den Text übersetzt. – Ми переклали текст.

всі зворотні дієслова:

Er hat sich auf das Seminar gut vorbereitet. – Він добре підготувався до семінару.

всі модальні дієслова:

Ich habe das nicht gewollt. – Я цього не хотів.

Якщо модальне дієслово вживається з Infinitiv основного дієслова, то в Perfekt вживається стара форма Partizip II модального дієслова, що збігається з його інфінітивною формою.

Ich habe das nicht machen wollen. – Я не хотів цього зробити.

всі безособові дієслова:

Es hat geregnet. – Ішов дощ.

багато неперехідних дієслів:

Sie hat den ganzen Tag gearbeitet. – Вона працювала весь день.

За допомогою **sein** утворюють форми Perfekt:

1) неперехідні дієслова, що означають пересування або перехід з одного стану в інший: Er ist nach Hause gegangen. Він пішов додому. Der Student ist aufgestanden. Студент піднявся.

2) дієслова *sein, werden, bleiben, gelingen, geschehen, passieren* «відбуватися» (але у значенні «проходити», «переходити», «пропускати» через щось «passieren» вживається з допоміжним дієсловом «haben»):

Er ist dort noch nicht gewesen. Він там ще не був. Es ist warm geworden. Стало тепло. Sie ist zu Hause geblieben. Вона залишилася вдома. Das Experiment ist gelungen. Експеримент вдался.

Grammatische Übungen

1. Дайте ствердну відповідь на запитання «a» і негативну на запитання «b».

1) a. Haben Sie gestern Vorlesungen gehabt? b. Und Ihr Freund? 2) a. Haben Sie gestern im Labor gearbeitet? b. Und Ihr Freund? 3) a. Haben Sie dort Versuche durchgeführt? b. Und Ihr Freund? 4) a. Haben Sie am Seminar teilgenommen? b. Und Ihr Freund? 5) a. Haben Sie die Regel verstanden? b. Und Ihr Freund? 6) a. Haben Sie die Analyse schon durchgeführt? b. Und Ihr Freund? 7) a. Haben Sie auf die Fragen des Professors antworten können? b. Und Ihr Freund? 8) a. Haben Sie sich auf die Kontrollarbeit gut vorbereiten können? b. Und Ihr Freund? 9) a. Sind Sie im Labor lange geblieben? b. Und Ihr Freund? 10) a. Ist Ihnen der Versuch gelungen? b. Und Ihrem Freund? 11) a. Sind Sie gestern im Lesesaal gewesen? b. Und Ihr Freund?

2. Дайте відповіді на запитання.

Muster: *Lesen Sie noch dieses Buch?* → *Nein, ich habe dieses Buch schon gelesen.*

1) Übersetzen Sie noch diesen Artikel? 2) Schreiben Sie noch Ihr Referat? 3) Führen Sie dieses Experiment noch durch? 4) Richten Sie das Labor noch ein? 5) Beobachten Sie noch diese Erscheinung? 6) Wiederholt er noch diese Regeln? 7) Löst er noch dieses Problem?

Wiederholung

I. Повторіть тему III в тексті 5 «Glykoside und Alkaloide»: **Неозначена форма дієслова з залежними словами у функції означення.** Інфінітив з «zu». Визначте, в якій функції фігурує в реченні залежний інфінітив:

Die Eigenschaft, im Wasser stark zu schäumen... – Властивість (яка властивість?) пінитися у воді...

II. Пасивні конструкції. Різниця у використанні прийменників von та durch
Passive Konstruktionen. Unterschied im Gebrauch der Präpositionen **von** und **durch**.

У реченнях, де присудок стоїть в **Passiv**, логічний підмет виражається доповненням із прийменниками **von**, рідше – **durch**. Перший виражає активного діяча, **durch** – частіше посередника дії:

1. Das Haus wurde **von** den Bauarbeitern gebaut. – Будинок був побудований будівельниками.

2. Er wurde **durch** den Lärm geweckt. – Його розбудив шум (Він був розбуджений шумом).

Якщо мається на увазі інструмент дії, то використовується також прийменник **mit**: Das Feld wird mit dem Traktor bearbeitet. – Поле обробляється трактором.

Grammatische Übungen

I. Поясніть вживання **durch** у наведених прикладах:

1. Der gesamte Stoffwechsel wird offenbar **durch** die Birkenblätter günstig beeinflusst. – Отже, на весь обмін речовин сприятливо впливає березове листя;

2. **Durch** erhöhte Harnabsonderung werden gleichzeitig Schlackenstoffe, wie z. B. Harnsäure, aus dem Blut entfernt. – Завдяки сильному сечовиділенню (через сильне сечовиділення) із крові одночасно видаляються шлаки, як, наприклад, сечова кислота;

3. **Durch** den Gerbstoff wird die Wirkung des ätherischen Öls verstärkt und verlängert. – Завдяки дубильній речовині дія ефірного масла підсилюється і продовжується.

II. Перетворіть в різні часові форми пасиву та замініть на актив:

1. Im Magen- und Darmkanal werden die Saponine praktisch nicht aufgenommen;

2. Saponinhaltige Pflanzen werden in der Heilkunde als harntreibendes Mittel verabreicht; 3. Der gesamte Stoffwechsel wird durch die Birkenblätter beeinflusst; 4. Durch erhöhte Harnabsonderung werden Schlackenstoffe aus dem Blut entfernt; 5. In erster Linie wird diese Droge als auswurförderndes Mittel bei Erkrankungen der Luftwege, bei Verschleimung, Husten und Keuchhusten sowie als harntreibendes Mittel bei Harnbeschwerden und Blasenkatarrhen angewandt.

III. Конструкція **sein** + **Partizip II** – складений іменний присудок.

Іменний присудок, виражений конструкцією **sein** + **Partizip II**, часто плутають з Perfekt дієслів, які вживаються з допоміжним дієсловом **sein**. Perfekt з допоміжним дієсловом **sein** утворюють неперехідні дієслова, що означають пересування або перехід з одного стану в інший. У випадку ж складеного іменного присудка Partizip II утворюється від перехідних дієслів та перекладається дієприкметником пасивного стану минулого часу.

Die Arbeit ist **geschrieben**. – Робота **написана** (результат).

Die Aufgabe war **gelöst**. – Завдання було **виконане (виконано)** (результат).

Порівняйте: Er ist gefahren. (Perfekt) – Він (по)їхав). (рух)

Er war gefahren. (Plusquamperfekt) – Він (по)їхав/їздив. (дія, яка відбулась раніше іншої дії в минулому)

Die Aufgabe wird **gelöst sein**. – Завдання буде **виконане**. (Конструкція **sein** + Partizip II в майбутньому) Нас цікавить лише результат. Діяч не має на увазі.

Порівняйте:

Die Aufgabe wird **gelöst** werden. Завдання буде **виконане (буде виконуватись)** (кимось) (Futurum Passiv). В пасивній конструкції діяч повинен бути присутнім або матися на увазі.

Перед виконанням граматичних вправ повторіть матеріал до тексту «Gerbstoffe»:

IV. Partizip I – дієприкметник/дієприслівник недоконаного виду активного стану та Partizip II – дієприкметник/дієприслівник доконаного виду пасивного стану.

Grammatische Übungen

1. Знайдіть у тексті, перекладіть та порівняйте: 1) складений іменний присудок з 2) дієсловом у Perfekt:

1) An dieser Wirkung sind vor allem die Saponine und das ätherische Öl beteiligt;

2) Das Anwendungsgebiet des Stiefmütterchens ist heute ein anderes geworden.

2. Знайдіть у тексті, визначте функцію та значення дієприкметника, вкажіть, від якого дієслова він утворений:

sekretlösend, auswurfördernd, verabreicht, harntreibend, beteiligt, erhöht.

V. Повторіть тему «Підрядні означальні речення» (Attributsätze). – Уроки 1, 2.

Знайдіть у тексті підрядні означальні речення та перекладіть їх, визначте, за допомогою яких слів вводяться означальні речення.

Text Saponine

Das Wort Saponine leitet sich von Sapo = Seife ab. Diese Stoffe, die in den sogenannten Saponinpflanzen enthalten sind, haben chemisch nichts mit den Seifen zu tun, sondern besitzen nur die Eigenschaft, im Wasser stark zu schäumen. In die Blutbahn verabreicht, wirken die Saponine als starkes Gift und führen zur Auflösung der roten Blutkörperchen und zu Organschäden. Größere Mengen erzeugen Krämpfe und innerhalb kurzer Zeit Atemlähmung.

Im Magen- und Darmkanal werden die Saponine praktisch nicht aufgenommen und wirken deshalb bei der Aufnahme durch den Mund nicht giftig.

Saponinhaltige Pflanzen werden in der Heilkunde als harntreibendes Mittel (Birkenblätter) sowie wegen ihrer sekretlösenden und auswurfördernden Wirkung bei Bronchitis verabreicht (Schlüsselblume, Feldstiefmütterchen).

Das Anwendungsgebiet des Stiefmütterchens ist heute ein anderes geworden. In erster Linie wird diese Droge als auswurförderndes Mittel bei Erkrankungen der Luftwege, bei Verschleimung, Husten und Keuchhusten sowie als harntreibendes Mittel bei Harnbeschwerden und Blasenkatarrhen angewandt. Eine günstige Wirkung übt der Stiefmütterchentee auch bei gewissen Hautleiden und beim Milchschorf der Säuglinge aus.

Bei den Birkenblätterzubereitungen steht die harntreibende Wirkung im Vordergrund. An dieser Wirkung sind vor allem die Saponine und das ätherische Öl beteiligt. Der gesamte Stoffwechsel wird offenbar durch die Birkenblätter günstig beeinflusst. Durch erhöhte Harnabsonderung werden gleichzeitig Schlackenstoffe, wie z. B. Harnsäure, aus dem Blut entfernt. Außerdem vermögen besonders die Birkenblätterknospenauszüge die Gallensekretion sowie, wenn auch in geringem Maße, die Magensaftsekretion zu fördern.

Erläuterungen zum Text – Пояснення до тексту

sich ableiten (von D.) = abstammen) – походити від...;

enthalten sein (складений іменний присудок) – входити до складу, міститися;

haben nichts mit... zu tun = hängen nicht zusammen – не мають нічого спільного з...;

besitzen = haben;

in die Blutbahn verabreicht – потрапивши у кровотік;

aufgenommen werden – прийматись, поглинатись;

im Vordergrund stehen = am wichtigsten sein, die Hauptrolle spielen – бути на першому плані;

in erster Linie = vor allem – насамперед;

beteiligt sein (an D) = an etwas teilnehmen – брати участь (в чомусь);

beeinflussen = den Einfluss/die Wirkung ausüben; beeinflusst werden – бути під впливом;

wie z. B. (wie zum Beispiel) – як, наприклад;

vor allem = in erster Linie – перш за все;

vermögen – können – бути в змозі;

fördern (A) – bei etwas helfen – допомагати в чомусь;
in geringem Maße = wenig – незначною мірою.

Vokabeln

Verben	дієслова
sich ableiten (leitete sich ab, sich abgeleitet)	походити (від)
enthalten (enthielt, enthalten)	містити
zu tun haben (mit)	мати справу (з)
besitzen (besaß, besessen)	володіти
schäumen (schäumte, geschäumt)	пінитись
verabreichen (verabreichte, verabreicht)	видавати, відпускати
verabreicht (Partizip II)	виданий
wirken (wirkte, gewirkt)	діяти
führen (führte, geführt)	вести, приводити
erzeugen (erzeugte, erzeugt)	викликати, призводити (до чогось)
aufnehmen (nahm auf, aufgenommen)	приймати
werden (wurde, geworden)	ставати
anwenden (wandte an, angewandt)	використовувати
ausüben (übte aus, ausgeübt)	виконувати
entfernen (entfernte, entfernt)	видаляти
vermögen (vermochte, vermocht)	бути в змозі, могли
fördern (förderte, gefördert)	спонукати
Nomen	іменники
das Saponin, -s, -e	сапонін
das Wort, -es, Wörter	слово
die Seife, -n	мило
der Stoff, -es, -e	речовина
die Saponinpflanze, -n	сапонінова рослина
die Eigenschaft, -en	властивість
das Wasser, -s	вода
die Blutbahn, -en	кровотік
das Gift, -es, -e	отрута
die Auflösung, -en	розчинення
das Blutkörperchen, -s, =	кров'яне тільце
der Schaden, -s, die Schäden	пошкодження
die Menge, -n	кількість
der Krampf, -es, Krämpfe	судома

die Atemlähmung	ядуха, задуха
der Magenkanal, -s,	шлунковий тракт
die Magenkanäle	
der Darmkanal, -s,	кишковий тракт
Darmkanäle	вживання (їжі)
die Aufnahme	рот
der Mund, -es, -e/er	медицина
die Heilkunde	засіб
das Mittel, -s	листок берези
das Birkenblatt, -es,	
die Birkenblätter	дія, вплив
die Wirkung, -en	бронхіт
die Bronchitis	першоцвіт
die Schlüsselblume, -n	підбіл, мачушник, мати-й-мачуха
das Feldstiefmütterchen, -s	галузь (сфера) використання
das Anwendungsgebiet,	
-es, -e	
die Droge, -n	суха лікарська трава
das Mittel, -s die Mittel	засіб, спосіб
die Erkrankung, -en	захворювання
der Luftweg, -es, -e	трахея, повітряний шлях
die Verschleimung, -en	ослизнення
der Husten, -s	кашель
der Keuchhusten, -s	кашлюк, коклюш
die Harnbeschwerden	труднощі при сечовиділенні
der Blasenkatarrh, -s, -e	катар сечового міхура
der Stiefmütterchentee, -s	чай з мати-й-мачухи
das Hautleiden, -s,	кожна хвороба
die Hautleiden	
der Milchschorf, -s	молочна корка, atopічний дерматит
der Säugling, -s, -e	немовля
die Birkenblätterzubereitung,	відвар з березового листа
-en	
der Vordergrund, -es	передній план
das Öl, -s, -e	масло, олія
der Stoffwechsel, -s	обмін речовин
die Harnabsonderung, -en	сечовиділення
der Schlackenstoff, -es, -e	шлак
die Harnsäure	сечова кислота
das Blut, -es	кров
der Birkenblätterknospen-	
auszug, -es, -auszüge	настій з бруньок березового листа
die Gallensekretion	виділення жовчі
das Maß, -es, -e	міра
die Magensaftsekretion	виділення шлункового соку

Pronomen	займенники
diese nichts die ander, anders	ці нічого відносний займенник «які» інший, по-іншому
Adjektive, Adverbien	прикметники, прислівники
nur stark rot groß – größer – am größten größere Mengen kurz – kürzer – am kürzesten praktisch giftig saponinhaltig günstig (ein) gewisser gesamt offenbar gleichzeitig besonders gering	тільки сильний, сильно, дуже червоний великий – більший – найбільший великі кількості короткий – коротший – найкоротший практично/ий отруйний той, що містить сапонін сприятливий деякий весь очевидно/ний одночасно особливо незначний
Partizipien als Attribute	Дієприкметники/дієприслівники як означення
sogenannt (Partizip II) harntreibend (Partizip I) sekretlösend (Partizip I) auswurfördernd (Partizip I) erhöht (Partizip II)	так званий сечогінний той, що викликає секрецію той, що викликає мокротиння підвищений
Präpositionen	прийменники
von (D) in (A/D) mit (D) zu (D) innerhalb (G) bei (D) durch (A) wegen (G) an (A/D) aus (D)	від в з до за (проміжок часу) при через через (щось) в; при; біля із (середини)
Konjunktionen	сполучники
nicht... sondern deshalb	не..., а тому

als sowie auch wenn auch außerdem	як а також також якщо навіть; хоча крім того
Verkürzungen	Скорочення
z. B. (zum Beispiel); wie zum Beispiel	наприклад; так, наприклад
Partikeln	Частки
nicht zu	не zu стоїть в інфінітивному звороті безпосередньо перед інфінітивом або всередині нього, у цій функції не перекладається: Außerdem vermögen besonders die Birkenblätterknospenauszüge die Gallensekretion sowie die Magensaftsekretion <u>zu</u> fördern. – Крім того, настої з бруньок березового листя можуть викликати виділення жовчі та шлункового соку.

Lexische Übungen

I. Замініть виділені слова синонімами, перекладіть:

1. Das Wort Saponine **stammt** von Sapo **ab**. 2 Diese Stoffe haben chemisch nichts mit den Seifen zu tun, sondern **besitzen** nur die Eigenschaft, im Wasser stark zu schäumen. 3. **In erster Linie** wird diese Droge als auswurförderndes Mittel bei Erkrankungen der Luftwege, sowie als harntreibendes Mittel bei Harnbeschwerden und Blasenkatarrhen angewandt. 4. Eine günstige Wirkung **übt** der Stiefmütterchentee auch bei gewissen Hautleiden und beim Milchschorf der Säuglinge **aus**. 5. Bei den Birkenblätterzubereitungen **steht** die harntreibende Wirkung **im Vordergrund**. 6. An dieser Wirkung **sind vor allem** die Saponine und das ätherische Öl **beteiligt**. 7. Der gesamte Stoffwechsel **wird** offenbar durch die Birkenblätter günstig **beeinflusst**. 8. Außerdem **vermögen** besonders die Birkenblätterknospenauszüge die Gallensekretion sowie, wenn auch **in geringem Maße**, die Magensaftsekretion zu fördern.

II. Знайдіть речення в тексті та замініть слово синонімом.

Синоніми:

1) sich ableiten – abstammen; 2) vermögen – können; 3) fördern – bei etwas helfen;
4) beteiligt sein – an etwas teilnehmen; 5) mit etwas... zu tun haben –
zusammenhängen;
6. ausüben – bewirken; 7) beeinflussen – den Einfluss/die Wirkung ausüben; 8) im
Vordergrund stehen – am wichtigsten sein, die Hauptrolle spielen; 9) in geringem
Maße – wenig, ein wenig;

10) in erster Linie – vor allem.

III. Визначте складові частини композит (складних слів), визначте рід та спосіб утворення:

1) die Saponinpflanzen; 2) die Blutbahn; 3) das Blutkörperchen; 4) der Organschaden; 5) die Atemlähmung; 6) der Magenkanal; 7) der Darmkanal; 8) das Birkenblatt; 9) die Schlüsselblume; 10) das Feldstiefmütterchen; 11) das Anwendungsgebiet; 12) der Luftweg; 13) der Keuchhusten; 14) die Harnbeschwerde; 15) der Blasenkatarrh; 16) der Stiefmütterchentee; 17) das Hautleid(en) 18) der Milchschorf; 19) die Birkenblätterzubereitung; 20) der Stoffwechsel; 21) die Harnabsonderung; 22) der Schlackenstoff; 23) die Harnsäure; 24) das Stiefmütterchen; 25) der Birkenblätterknospenauszug; 26) die Gallensekretion; 27) die Magensaftsekretion.

Fragen zum Text

1. Welche Eigenschaft besitzen die Saponine?
2. Wie wirken die Saponine, wenn sie in die Blutbahn verabreicht werden?
3. Wie wirken sie bei der Aufnahme durch den Mund?
4. Wann werden Schlüsselblume oder Feldstiefmütterchen verabreicht? Bei welchen Krankheiten hilft ihre sekretlösende und auswurfördernde Wirkung?
5. Ist das Anwendungsgebiet des Stiefmütterchens heute anders geworden? Wie wird es jetzt angewandt?
6. Welche Wirkung übt der Stiefmütterchentee bei Hautleiden und beim Milchschorf der Säuglinge aus?
7. Welche Wirkung üben Birkenblätterzubereitungen aus?
8. Vermögen die Birkenblätterknospenauszüge die Gallensekretion sowie die Magensaftsekretion zu fördern?

Lektion 7

Grammatik:	I. Konjunktionslose Konditionalsätze. Безсполучникові умовні речення. II. Infinitivkonstruktionen: <i>um + zu...</i>, <i>statt + zu...</i>, <i>ohne + zu...</i> Інфінітивні звороти: <i>um + zu + Infinitiv</i>, <i>statt + zu + Infinitiv</i>; <i>ohne + zu + Infinitiv</i>. III. Pronominaladverbien. Займенникові прислівники. Повторення. 1..indem – Sätze. Підрядні речення зі сполучником <i>indem</i>. 2. <i>man</i> – Sätze. – Неозначено-особові речення із займенником <i>man</i>. 3. Das erweiterte Attribut. Поширене означення. 4. Partizip I – aktiver Zustand; Partizip II – passiver Zustand, Partizip I – Дієприкметник/дієприслівник недоконаного виду активного стану та Partizip II – дієприкметник/дієприслівник доконаного виду пасивного стану.
------------	--

Тема I. Безсполучникові умовні речення

Konjunktionslose Konditionalsätze

Сполучники **wenn** «якщо» і **falls** «у разі, якщо» вводять умовні підрядні речення. **Wenn (falls)** du dieses Buch brauchst, bringe ich es dir. – Якщо тобі потрібна ця книга, я принесу її тобі. Ich bringe dir dieses Buch, **wenn (falls)** du es brauchst. – Я принесу тобі цю книгу, якщо (вона тобі потрібна).

Сполучники **wenn** і **falls** можуть відкидатися. У цьому разі підрядне речення стоїть перед головним і починається зі змінюваної частини присудка, а головне речення зі слова **so** «то», або **dann** «тоді»:

– Brauchst du dieses Buch, **so/dann** bringe ich es dir. – Якщо тобі потрібна ця книга, **то/тоді** я принесу її тобі.

– Ist die Schleimhaut durch einen Katarrh in ihrer normalen Funktion **gestört** und gegenüber Reizen besonders empfindlich **geworden**, **so** können die Schleimstoffe eine heilende Wirkung ausüben. – Якщо функція слизової оболонки порушена через катар і стає особливо чутливою до подразнень, **то** слизові речовини можуть виконувати цілющу функцію.

Grammatische Übungen

1. Дайте відповіді на запитання.

Muster: Ich brauche dieses Buch. Geben Sie es mir? — A. Ja, natürlich. Wenn Sie dieses Buch brauchen, gebe ich es Ihnen. – B. Ja, natürlich. Brauchen Sie dieses Buch, so gebe ich es Ihnen.

1) Ich brauche dieses Wörterbuch. Geben Sie es mir? 2) Ich brauche diesen Artikel. Geben Sie ihn mir? 3) Ich brauche diesen Text. Geben Sie ihn mir? 4) Ich brauche diese Zeitung. Geben Sie sie mir? 5) Ich brauche diese Zeitschrift. Geben Sie sie mir? 6) Ich brauche diese Übersetzungen. Geben Sie sie mir? 7) Ich brauche diese Lehrbücher. Geben Sie sie mir?

Тема II. Інфінітивні звороти: *um + zu + Infinitiv*, *statt + zu + Infinitiv*; *ohne + zu + Infinitiv*

Infinitivkonstruktionen mit *um + zu...*, *statt + zu...*, *ohne + zu...*

В німецькій мові можуть існувати рамкові конструкції, коли відокремлюється інфінітив з залежними від нього словами у функціях обставини, додатка або означення, причому неозначена форма дієслова в таких конструкціях стоїть в кінці цієї конструкції з часткою «zu». Наступні 3 конструкції – інфінітив з залежними від нього словами – виконують функцію обставини: 1. *um ... zu + Infinitiv* – обставина мети; 2. *(an)statt ... zu + Infinitiv* та *ohne ... zu + Infinitiv* – обставини способу дії.

um ... zu + Infinitiv «для того, щоб»:

Lomonossow ging nach Moskau, um dort zu lernen.	Ломоносов пішов до Москви (для того), щоб там навчатися.
---	--

(an)statt ... zu + Infinitiv «замість того, щоб»:

Statt nach Hause zu fahren,
fahre ich in die Bibliothek.

Замість того, щоб поїхати додому,
я їду до бібліотеки.

ohne ... zu + Infinitiv перекладається дієприслівником із запереченням:

Sie sollen diesen Text übersetzen, ohne
das Wörterbuch zu verwenden.

Ви повинні перекласти цей текст,
не користуючись словником.

Grammatische Übungen

I. Дайте відповіді на питання, використавши у відповідях інфінітивну групу *um ... zu + Infinitiv*.

Wozu («для чого») gehen Sie
in die Bibliothek?

ein Buch nehmen;

Und Ihr Freund?

eine Zeitschrift abgeben;

Und dieser Student?

an der Fachliteratur arbeiten;

Und diese Aspirantin?

eine deutsche Zeitung lesen

Wozu gehen Sie ins Labor?

ein Messinstrument nehmen;

Und Ihr Freund?

Versuche durchführen;

Und dieser Student?

eine neue Aufgabe erhalten;

Und diese Aspirantin?

mit dem Assistenten sprechen.

II. Дайте відповіді, використавши конструкцію «*statt ... zu + Infinitiv*».

Muster: *Liest er eine Zeitung? (eine Zeitschrift) – Nein, statt eine Zeitung zu lesen, liest er eine Zeitschrift.*

1. Sendet er den Brief? (eine Postkarte)

2. Verwendete sie eine neue Methode? (eine alte)

3. Haben sie die neuen Vokabeln wiederholt? (die alten)

4. Sind sie an die See gefahren? (den Urlaub zu Hause verbringen)

III. Утворіть з двох речень одне, використавши конструкцію *ohne ... zu + Infinitiv*.

Muster: *Verwendet er ein Wörterbuch, wenn er einen neuen Text übersetzt? → Er übersetzt gewöhnlich einen neuen Text, ohne ein Wörterbuch zu verwenden.*

1. Wenden sie sich an den Assistenten? Sie lösen eine schwere Aufgabe. 2. Er geht an uns vorbei. Er begrüßt uns nicht. 3. Er nimmt diese Arznei ein. Er konsultiert dabei den Arzt nicht. 4. Sie fahren nach Odessa. Sie informieren uns nicht. 5. Der Junge geht schlafen. Er bereitet seine Hausaufgaben nicht vor.

Тема III. Займенникові прислівники

Pronominaladverbien

Українським з'єднанням прийменника з вказівним чи запитальним займенником, що замінює неживий предмет, відповідають у німецькій мові так звані займенникові прислівники. Їхнім першим елементом при запитанні є **wo** (r) і при відповіді **da** (r), а другим — відповідні прийменники. Буква **r** вживається, якщо прийменник починається з голосного.

<i>worauf</i> — на чому <i>womit</i> — (з) чим <i>worüber</i> — над чим, про що <i>woraus</i> — з чого <i>worin</i> — у чому <i>wodurch</i> — завдяки чому, через що	<i>darauf</i> — на цьому, на ньому <i>damit</i> — (з) цим, (з) ним <i>darüber</i> — над цим, над ним; про це, про нього <i>daraus</i> — з цього, з нього <i>darin</i> — у цьому, у ньому <i>dadurch</i> — завдяки цьому, через це
--	---

Під час вживання займенникових прислівників необхідно враховувати розходження в керуванні дієслів в українській і німецькій мовах:

teilnehmen an (D)	брати участь у:
Woran nimmt er teil?	У чому він бере участь?
Er nimmt daran teil.	Він бере участь у цьому .
schreiben mit (D)	писати чим-небудь:
womit schreibst du?	Чим ти пишеш?
Ich schreibe mit dem Bleistift.	Я пишу олівцем.
Ich schreibe damit .	Я пишу ним .
Damit erreicht man eine Reizmilderung.	Цим знижують подразнення.
Der Husten wird dadurch gemildert.	Кашель завдяки цьому пом'якшується.

Grammatische Übungen

1. Поставте питання до виділених слів і дайте відповідь за зразком.

Muster: *Man arbeitet an der Durchführung komplizierter Versuche.* → *A. Und woran arbeiten Sie?* — *B. Ich arbeite auch daran.*

1) Man arbeitet an der Dissertation. 2) Man spricht von der neuen Methode.

3) Man wartet auf die Fortsetzung der Versuche. 4) Man nimmt an der Diskussion teil.

2. Дайте відповіді на запитання.

Muster: *Wovon spricht er? (seine Arbeit)* → *Er spricht von seiner Arbeit. Und sein Freund?* — *Sein Freund spricht auch davon.*

1) Woran arbeitet sie jetzt? (ein neuer Versuch) Und ihre Freundin? 2) Womit fahren Sie? (die Metro) Und Ihr Freund? 3) Worauf bereiten Sie sich vor? (die Fortsetzung des Experiments) Und dieser Aspirant? 4) Woran nimmt sie teil? (die Lösung einer praktischen Aufgabe) Und andere Studenten? 5) Worauf warten Sie? (der Autobus) Und er?

3. Поставте питання до виділених слів, уживши, де потрібно, займенникові прислівники.

- 1) Er wartet **auf seine Freunde**. Sie wartet **auf die Resultate des Versuches**. Sie warten **auf uns**.
- 2) Er spricht **von deinem Vorschlag**. Sie spricht **von seiner Schwester**. Sie sprechen **von der neuen Methode**.

Wiederholung

Повторіть матеріал тексту 2: Підрядні речення способу дії зі сполучником «indem». (indem — «тим що», «завдяки тому, що»):

Die Schleimstoffe können eine heilende Wirkung ausüben, **indem** sie die Empfindlichkeit gegenüber den Reizen herabsetzen.

Слизові речовини можуть виконувати цілющу дію, понижуючи чутливість до подразнень.

Die Reaktion verläuft schneller, indem man einen Katalysator verwendet.

Реакція проходить швидше завдяки тому, що застосовують каталізатор.

Повторіть матеріал тексту 3: Речення з займенником man.

Перекладіть:

Damit erreicht man eine erhebliche Reizmilderung, eine Herabsetzung der Peristaltik und als Folge eine stopfende Wirkung.

Повторіть матеріал текстів 1, 5: «Поширене означення».

I. Перекладіть речення, звернувши увагу на поширене означення.

a) 1. Der durch die Entzündung der Schleimhäute hervorgerufene Husten wird dadurch gemildert bzw. beseitigt. 2. Zu den in den Schleimzellen der Pflanzen enthaltenen Schleimstoffen gehören Stärkearten, Gummistoffe und Pektine.

Перетворіть наведені речення з поширеним означенням в підрядне означальне речення за зразком:

б) Zu den Alkaloiden gehören das in dem Milchsafte der Mohnkapseln **enthaltene Morphinum** oder das aus den Tollkirschenblättern- und wurzeln **isolierte Atropin**. = Zu den Alkaloiden gehören das Morphinum, das in dem Milchsafte der Mohnkapseln enthalten ist, oder das Atropin, das aus den Tollkirschenblättern- und wurzeln isoliert ist.

II. Перекладіть.

Студент, який перекладає текст без словника; книга, яка лежить на столі; робота, написана ним цього року; новий підручник, перекладений на (in) багато мов; переклад нової статті, зроблений нашими аспірантами.

Повторіть матеріал до тексту «Gerbstoffe»:

Partizip I – Дієприкметник/дієприслівник недоконаного виду активного стану та Partizip II — дієприкметник/дієприслівник доконаного виду пасивного стану.

Grammatische Übungen

Перекладіть, укажіть неозначену форму дієслова, від якого утворений відповідний дієприкметник:

- 1) *heilend*: eine heilende Wirkung (Partizip I у ролі означення); 2) *genannt*: die Empfindlichkeit gegenüber den genannten (Partizip II у ролі означення) Reizen;
- 3) *enthalten*: Zu den in den Schleimzellen der Pflanzen enthaltenen (Partizip II як означення) Schleimstoffen; 4) *gestört*: Ist nun die Schleimhaut durch einen Katarrh in ihrer normalen Funktion gestört (Partizip II у ролі номінальної частини присудка); 5) *stopfend*: eine stopfende (Partizip I у ролі означення) Wirkung;
- 6) *ätzend*: ätzende (Partizip I у ролі означення) Stoffe; 7) *hervorgerufen*: der hervorgerufene Husten (Partizip II у ролі означення); 8) *geschmacksverbessernd*: geschmacksverbessernde (Partizip I у ролі означення) Mittel.

Text Schleimstoffe

Zu den in den Schleimzellen der Pflanzen enthaltenen Schleimstoffen gehören Stärkearten, Gummistoffe und Pektine. Um die Wirkung der Schleimstoffe zu verstehen, muss man sich vor Augen führen, dass die beste Schutzvorrichtung der normalen Schleimhaut die ständige Produktion eines schleimigen Sekrets durch die zahlreichen Schleimdrüsen ist. Ist nun die Schleimhaut durch einen Katarrh in ihrer normalen Funktion gestört und gegenüber Reizen besonders empfindlich geworden, so können die Schleimstoffe, die man in derartigen Fällen verabreicht, eine heilende Wirkung ausüben, indem sie die Empfindlichkeit gegenüber den genannten Reizen herabsetzen. Beispielsweise gibt man bei Magen- und Darmschleimhautentzündungen Pflanzenschleime, wie Hafer- oder Reisschleim. Damit erreicht man eine erhebliche Reizmilderung, eine Herabsetzung der Peristaltik und als Folge eine stopfende Wirkung.

Bei Vergiftungen mit ätzenden Stoffen verabreicht man reichlich schleimige Flüssigkeiten, um die Gifte im Magen- und Darmkanal einzuhüllen und um ihre Resorption zu verzögern. Schleimige Drogenzubereitungen (Eibischsaft) wendet man sehr gern bei Katarrhen und anderen Reizzuständen der oberen Luftwege an. Der durch die Entzündung der Schleimhäute hervorgerufene Husten wird dadurch gemildert bzw. beseitigt.

Schleimhaltige Drogen dienen auch als geschmacksverbessernde Mittel, indem sie den Geschmack stark saurer, bitterer oder scharfer Stoffe mildern. Bekanntlich schmecken die schleimarmen Johannisbeeren viel saurer als die schleimreichen Himbeeren, obwohl diese mehr Säure und weniger Zucker als die Johannisbeeren enthalten.

Vokabeln

Verben	дієслова
gehören (gehörte, gehört)	належати

verstehen (verstand, verstanden) müssen (musste, gemusst) stören (störte, gestört); gestört sein werden (wurde, geworden) können (konnte, gekonnt) verabreichen (verabreichte, verabreicht) ausüben (übte aus, ausgeübt): eine heilende Wirkung ausüben herabsetzen (setzte herab, herabgesetzt) geben (gab, gegeben) erreichen (erreichte, erreicht) einhüllen (hüllte ein, eingehüllt) verzögern (verzögerte, verzögert) anwenden (wendete an, angewendet) mildern (milderte, gemildert) gemildert werden (пасивний стан) beseitigen (beseitigte, beseitigt) beseitigt werden (пасивний стан) dienen (diente, gedient) schmecken (schmeckte, geschmeckt) enthalten (enthielt, enthalten)	розуміти мусити, бути повинним заважати бути порушеним ставати могли видавати виконувати: цілюще впливати знижувати давати досягати заволокти, обгортати уповільнювати використовувати пом'якшувати пом'якшуватись усувати усуватись слугувати мати смак, смакувати містити в собі
Nomen	іменники
der Schleimstoff, -es, -e die Schleimzelle, -n die Pflanze, -n die Stärkeart, -en der Gummistoff, -es, -e das Pektin, -s, -e die Wirkung das Auge: sich vor Augen führen die Schutzvorrichtung, -en die Schleimhaut, die Schleimhäute die Produktion das Sekret, -s, -e die Schleimdrüse, -n der Katarrh, -s die Funktion, -en der Reiz, -es, -e der Fall, -s, Fälle die Empfindlichkeit die Magenschleimhautentzündung die Darmschleimhautentzündung	в'язка речовина клітина в'язкої речовини рослина вид крохмалю гума пектин дія, вплив мати на увазі захисний пристрій слизова оболонка виготовлення секрет, виділення слизова залоза катар функція подразнення випадок чутливість запалення шлункової слизової оболонки запалення слизової оболонки кишки

der Pflanzenschleim, -es der Haferschleim, - es der Reisschleim, -es die Reizmilderung die Herabsetzung die Folge, -n die Vergiftung die Flüssigkeit das Gift, -es, -e der Magen, -s der Darmkanal, -s, die Darmkanäle die Resorption die Drogenzubereitung, -en der Eibischsaft, -es der Reizzustand, -(e)s der Luftweg, -es, -e der Husten, -s die Droge, -n das Mittel, -s der Geschmack, -s die Johannisbeere, -n die Himbeere, -n die Säure, -n der Zucker, -s	рослинний слиз, рослинний відвар вівсяний відвар рисовий відвар зменшення подразнення зменшення наслідок отруєння рідина отрута шлунок кишковий тракт поглинання настій із лікарських трав сік алтея стан подразнення дихальні шляхи кашель лікарська трава засіб смак смородина малина кислота цукор
Pronomen	займенники
man ander dieser, diese, dieses	Неозначено-особовий займенник, який використовується в німецькій мові з дієсловом у третій особі однини, українською мовою перекладається здебільшого третьою особою множини, наприклад: man sagt – говорять інший цей, ця, це (вказівний займенник)
Adjektive, Adverbien	прикметники, прислівники
gut – besser – der beste/am besten normal ständig schleimig zahlreich nun besonders empfindlich derartig	хороший – кращий – найкращий/ добре – краще – найкраще нормально/ий постійний, постійно слизовий, в'язкий численний тепер особливо чутливий такий

beispielsweise erheblich reichlich sehr gern ober schleimhaltig sauer – saurer – am sauersten bitter – bitt(e)rer – am bittersten scharf – scharfer – am scharfsten bekanntlich schleimarm schleimreich viel – mehr – am meisten wenig – weniger – am wenigsten	наприклад значний достатньо дуже охоче верхній той, що містить слиз кислий – кисліший – найкисліший гіркий – гіркіший – найгіркіший гострий – гостріший – найгостріший як відомо бідний на слиз багатий на слиз багато – більше – найбільше мало – менше – найменше
Partizipien	Дієприкметники/дієприслівники
enthalten (Partizip II) heilend (Partizip I) genannt (Partizip II) stopfend (Partizip I) ätzend (Partizip I) hervorgerufen (Partizip II) geschmacksverbessernd (Partizip I)	той, що містить в собі цілющий названий закріплюючий їдкий викликаний той, що покращує смак
Präpositionen	прийменники
zu (D) in (D /A) durch (A) gegenüber (D) bei (D) mit (D)	до в через відносно, щодо при з (разом з)
Konjunktionen	сполучники
und oder auch als indem obwohl beziehungsweise (bzw.)	і, та або також як; ніж тим, що; завдяки тому, що хоча або
Pronominaladverbien	займеникові прислівники
damit, dadurch	цим

Lexische Übungen

I. Визначте складові частини кожного складного іменника, напишіть кожний компонент (кожну частину) з означеним артиклем та перекладіть:

Schleimstoff, Schleimzelle, Stärkeart, Gummistoff, Schutzvorrichtung, Schleimhaut, Schleimdrüse, Magenschleimhautentzündung, Darmschleimhautentzündung, Pflanzenschleim, Haferschleim, Reisschleim, Reizmilderung, Darmkanal, Drogenzubereitung, Eibischsaft, Reizzustand, Luftweg.

II. З'єднайте дві частини речення в одне (деякі речення взяті не дослівно з тексту):

1. Zu den Schleimstoffen gehören	a) eine Herabsetzung der Peristaltik und als Folge eine stopfende Wirkung
2. Die beste Schutzvorrichtung der normalen Schleimhaut ist	b) Stärkearten, Gummistoffe und Pektine
	c) verabreicht man schleimige Flüssigkeiten
	d) die Produktion eines schleimigen Sekrets durch die zahlreichen Schleimdrüsen
3. Ist die Schleimhaut durch einen Katarrh in ihrer normalen Funktion gestört	e) als geschmacksverbessernde Mittel
4. Bei Magen- und Darmschleimhautentzündungen gibt man	f) schleimige Drogenzubereitungen an
5. Man wendet bei Katarrhen und anderen Reizzuständen der oberen Luftwege	g) Pflanzenschleime, wie Hafer- oder Reisschleim
6. Um die Gifte in Magen- und Darmkanal einzuhüllen und um ihre Resorption zu verzögern	h) schmecken die schleimarmen Johannisbeeren viel saurer als die schleimreichen Himbeeren
7. Damit erreicht man eine erhebliche Reizmilderung	i) so können die Schleimstoffe eine heilende Wirkung ausüben
8. Schleimhaltige Drogen dienen auch	
9. Obwohl Himbeeren mehr Säure und weniger Zucker als die Johannisbeeren enthalten	

III. Знайдіть синонімічні тотожні вирази або слова:

sich vor Augen führen; eine heilende Wirkung ausüben; der Reizzustand; der Pflanzenschleim; schleimreich; geschmacksverbessernd; zahlreich; die Herabsetzung.

Fragen zum Text

1. Welche Stoffe gehören zu den Schleimstoffen?
2. Was ist die beste Schutzvorrichtung der Schleimhaut?
3. Wodurch (durch welches Organ) wird der Schleim ausgesondert?
4. Welche Wirkung üben die Schleimstoffe aus, wenn die Schleimhaut durch einen Katarrh gestört ist?
5. Welche Pflanzenschleime sind besonders gut bei Magen- und Darmschleimhautentzündungen?
6. Welche Wirkung erreicht man damit?

7. Wie wirken schleimige Flüssigkeiten bei Vergiftungen mit ätzenden Stoffen?
8. Wozu wendet man den Eibischsaft an?
9. Wie verbessern die schleimhaltigen Drogen den Geschmack?
10. Warum schmecken die schleimarmen Johannisbeeren viel saurer als die schleimreichen Himbeeren?

Dialog

Erweitern Sie den folgenden Dialog, personifizieren Sie ihn, fügen Sie zusätzliche Ausdrücke hinzu: Meiner Meinung nach; ich meine (glaube), bin überzeugt; soviel ich weiß; meines Erachtens; was mich anbetrifft; es sei gesagt (erwähnt).

- Welche Stoffe gehören zu den Schleimstoffen?
- Zu den Schleimstoffen gehören Stärkearten, Gummistoffe und Pektine.
- Wie wird die Schleimhaut geschützt?
- Die beste Schutzvorrichtung der normalen Schleimhaut ist die ständige Produktion eines schleimigen Sekrets durch die zahlreichen Schleimdrüsen.
- Durch welches Organ wird der Schleim ausgesondert?
- Das schleimige Sekret wird durch die zahlreichen Schleimdrüsen abgesondert.
- Welche Wirkung üben die Schleimstoffe aus, wenn die Schleimhaut durch einen Katarrh gestört ist?
- Sie setzen die Empfindlichkeit gegenüber den Reizen herab.
- Welche Pflanzenschleime sind besonders gut bei Magen- und Darmschleimhautentzündungen?
- Bei Magen- und Darmschleimhautentzündungen verabreicht man Hafer- oder Reisschleim.

Damit erreicht man eine erhebliche Reizmilderung, eine Herabsetzung der Peristaltik und als Folge eine stopfende Wirkung.

- Wie wirken schleimige Flüssigkeiten bei Vergiftungen mit ätzenden Stoffen ?
- Bei Vergiftungen mit ätzenden Stoffen verabreicht man reichlich schleimige Flüssigkeiten, um die Gifte in Magen- und Darmkanal einzuhüllen und um ihre Resorption zu verzögern.
- Wozu ist der Eibischsaft gut?
- Schleimige Drogenzubereitungen wie Eibischsaft wendet man sehr gern bei Katarrhen und anderen Reizzuständen der oberen Luftwege an. Der Husten wird dadurch gemildert bzw. beseitigt.

Schleimhaltige Drogen dienen auch als geschmacksverbessernde Mittel. Sie mildern den Geschmack stark saurer, bitterer oder scharfer Stoffe.

Перекажіть текст «Schleimstoffe», використавши запитання до тексту.

Навчальне видання

Гусєва Поліна Тимофіївна
Бугай Ольга Михайлівна
Мазур Людмила Одигерівна

НІМЕЦЬКА МОВА ДЛЯ БІОЛОГІВ ТА МЕДИКІВ

Редактор
Коректор Б. О. Хільська
Комп'ютерне верстання
Макет обкладинки Дончик І. М.

Формат 60х84/ 16. Ум.-друк. арк. _____. Наклад . 40 пр. Зам. № 73/18

Видавець і виготовлювач
Харківській національний університет імені В. Н. Каразіна. Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна,
61077, Харків, майдан Свободи 4, Тел. 705-24-32

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009.